

ffisersbladet

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

nr. 7 desember 2005 • årgang 22

Eksperimenterer for sikkerheten s.16

Frigata nuevo Armada Noruega s.38

F-35 Joint Strike Fighter program status s.56

***Ett yrke
– én organisasjon***

NFF Norsk Flytteforbund

Adams Express AS

Boks 206 Skøyen, 0213 Oslo
Tel 23011450
Faks 23011451
oslo@adamsexpress.no
www.adamsexpress.no

Alfa Quality Moving AS

Ullern Allé 2, 0381 Oslo
Tel 2206 5150
Fax 22065151
anne@alfamoving.no
www.alfamoving.no

Bergen Flytningsbyrå AS

Storbotn 108, 5083 Øvre Ervik
Tel 55193900
Faks 55194240
post@bergen-flytningsbyra.no
www.bergen-flytningsbyra.no

Cargo Partner AS

Boks 43 Sentrum, 0101 Oslo
Tel 24134060
Faks 24134061
Oddvar@cargopartner.no
www.cargopartner.no

Christiania Transport-Bureau AS

Ensjøvn 12, 0655 Oslo
Tel 22683107
Faks 22681107
rolfj@christiania-transport.no

Hasselberg Transport AS

Håndverkervn 8, 9018 Tromsø
Tel 77633333
Faks 77635558
Ken.baatnes@hasselberg.no

Håkull AS

Stokkamyrveien 22,
4313 Sandnes
Tel 51636060
Faks 51636050
Tom.ims@haakull.no
www.haakull.no

Kongstein & Sønn AS

Thranevegt 2, 3187 Horten
Tel 33041128
Faks 33043324
post@kongstein.no

Kristiania Visergutkontor AS

Verkseier Furulundsv 21, 0668 Oslo
Tel 22151555
Faks 22151563
Visergut@kvk.no
www.kvk.no

Majortrans Flytteservice AS

Boks 39 Røa, 0701 Oslo
Tel 67161616
Faks 67161617
Oslo@majortrans.no
www.majortrans.no

-avd Bergen:

Boks 197 Nesttun, 5853 Bergen
Tel 55925280
Fax 55925290
bergen@majortrans.no
www.majortrans.no

-avd Stavanger:

Boks 244, 4066 Stavanger
Tel 51443900
Faks 51443901
stavanger@majortrans.no
www.majortrans.no

NFB Transport Systems AS

Boks 52, 1401 Ski
Tel 66813800
Faks 66813801
nfb@nfbtransport.no
www.nfbtransport.no

Rekdal Transport AS

Breivika Industriv. 41, 6018 Ålesund
Tel 70143070 Faks 70155007
Post@rekdal-transport.no
www.rekdaltransport.no

Skullerud Flyttebyrå AS

Hannestadvn 7, 1617 Fredrikstad
Tel 69399940
Faks 69397340
Firmapost@skflytte.no
www.skflytte.no

H K Solberg AS Transport

Boks 4033, 4606 Kristiansand,
Tel 38044111
Faks 38044315
Post@hk-solberg.no
www.hk-solberg.no

Stavanger Flyttebyrå AS

Dusavikveien 21, 4007 Stavanger
Tel 51530475
Fax 51524907
Stavanger.flyttebyra@c2i.net

Vinjes Transport AS

Østre Rosten 98 B, 7075 Tiller,
Tel 72900900
Faks 72900939
Flytting@vinjes.no
www.vinjes.no

Wergeland AS

Boks 243 Nyborg, 5871 Bergen
Tel 55535600
Faks 55535640
wergeland@wergeland.biz
www.haukedal.no

Zachariassen

Transport&Flytteservice AS
Straumfjellsvn 9, 5353 Straume
Tel 5631 2121
Faks 5631 2120
info@zachariassen-transport.no
www.zachariassen-transport.no

A A Flyttetjenester AS

Vestby Østre, 2420 Trysil
Tel 62 45 53 00
Faks 62 45 53 01
flytte@aaflytt.no
www.aaflytt.no

The primacy of economics – også i forsvarsplanlegging?

Da Bill Clinton ble spurt om hva som kom til å avgjøre presidentvalget, svarte han ganske enkelt: It's the economy, stupid! Clinton vant valget og fikk nye fire år i det hvite hus, for på det tidspunktet var økonomien god i USA.

Økonomi er alltid en viktig faktor når valg skal treffes og avgjørelser tas. Spørsmålet om det er økonomisk regningssvarende blir et slags lakmustest på om en beslutning eller et veivalg er fornuftig eller ikke. Selvsagt er det viktig at de økonomiske ressurser utnyttes på mest mulig effektiv måte. I en anskaffelsesfase i et korttidsperspektiv kan økonomiske lønnsomhetsbetraktninger alene være utslagsgivende for de valg som treffes uten at det er særlig problematisk. Langt vanskeligere blir det når man skal vurdere i et langtidsperspektiv og systemet som berøres av valgene er komplekst og sammensatt. Hva som lønner seg i en slik situasjon er ikke nødvendigvis enkelt å identifisere.

I dagens norske forsvar dreier alt seg om økonomi. Det gjelder å frigjøre ressurser fra støtte- og logistikkfunksjoner til operativ virksomhet. Grunnen er enkel og liketil, det stilles for lite ressurser til Forsvarets rådighet i forhold til de mål som er satt. Da må alle steiner snus i et desperat forsøk på å få midlene til å rekke lengst mulig. Intet forslag om innsparing er for dumt, bare det gir innsparing på kort sikt. Vi har nemlig ikke anledning til å vente på effektene av strategiske beslutninger på lengre sikt. Tiltakene må gi effekt helst i går. Under slike forhold blir det enkelt å applaudere innføring av omstillingsprosjekter der gevinsten er tatt ut før omstillingene er gjennomført. At det medfører en betydelig risiko å drive sin virksomhet på denne måten, er allment kjent. Når gevinsten er høy kan heller drøye risiki aksepteres. Men når sannsynligheten for å feile er moderat til høy, og effekten av å feile er katastrofal bør varsellampene gå i vranglås i alarmstilling slik at alle blir oppmerksom på situasjonen. Den som skurrer av varsellampene i en slik situasjon fordi det blir så utrykelig arbeidsmiljø med all denne ringingen og blinkingen med lamper, bærer et meget stort ansvar på sine skuldre.

Varsellampene lyser i Forsvaret i dag. Personellet merker hardkjøret etter mange år med krevende omstilling, det er en ubalanse mellom mål og midler og mellom drift og investering. FFI har beregnet at dersom forsvarsbudsjettet holdes konstant på dagens nivå, vil Forsvaret måtte reduseres med mellom 40-60% i et 25 års perspektiv. Den militærteknologiske utviklingen er like dynamisk som den sikkerhetspolitiske situasjon og kravet om fleksibilitet og innsatskapasitet er så langt DSS (Det Store Svaret) som skal gi retning og fremtidsro i en innviklet og uoversiktlig situasjon.

Alle "fornuftige" mennesker slår seg til ro med at 30,6 mrd norske 2004 kroner er det Norge skal bruke på Forsvaret. Beløpet er Forsvarets svar på den Stoltenbergske handlingsregelen vedrørende bruk av oljepengene. Så mye kan vi bruke, ikke mer og allerhelst mindre. Forsvarets handlingsregel er i likhet med den Stoltenbergske handlingsregelen, i realiteten en krittstrek, en teoretisk størrelse som skal gi rammer om noe det ikke er mulig å beregne i praksis. Svaret på hvor mye oljepenger kan vi bruke uten at det skader norsk økonomi, er ikke nødvendigvis avkastningen av oljefondet. Det avhenger jo av hvor stor avkastningen blir. Hvor stort Forsvaret må være avhenger på samme måte av hvor store oppgaver det skal ha. Det er vanskelig og litt ubehagelig å beregne dette, så vanskelig og ubehagelig at man så langt har valgt å fokusere på hvor lite Forsvaret vil bli med et forsvarsbudsjett på 30,6 mrd 2004 kroner. Det går det jo an å finne ut, dersom man skruer av alle disse forstyrrende varsellampene som blinker og får hardt tiltrengt arbeidsro, synes å være parolen i dagens situasjon. Det er en skremmende tanke, men bare på litt lengre sikt naturligvis.

BFO mener at bevilgningene til Forsvaret må økes betraktelig gitt de oppgaver det er pålagt og at ethvert forsvarsbudsjett frem til dette skjer, ikke er stort nok.

didrik.coucheron@bfo.no

INTERN TELEFONLISTE FOR BFO

Aune, Per Hermann	239	23 10 02 39	992 08 751
Bjerkansmo, Jimmy	237	23 10 02 37	932 08 717
Clausen, Holst Einar	242	23 10 02 42	928 14 251
Coucheron, Didrik	230	23 10 02 30	928 88 643
Dahl, Ragnar	238	23 10 02 38	934 98 520
Danielsen, Lars Kristian	241	23 10 02 41	905 85 355
Eriksen, Mona	243	23 10 02 43	924 28 698
Kay, Eva	248	23 10 02 48	928 61 140
Lillerovde, Frode	240	23 10 02 40	906 40 209
Omberg, Lars	245	23 10 02 45	920 91 238
Solberg, Eivind	231	23 10 02 31	934 08 550
Stange, Arild	234	23 10 02 34	934 98 522
Ulrichsen, Kari	246	23 10 02 46	928 05 621
Ydstie, Jo Petter	220	23 10 02 20	934 12 625

Omstillingstillvalgte/FLO

Rudberg, Rune	232	23 10 02 44	934 20 377
Jacobsen, Guttorm	232	23 10 02 32	926 94 221

Omstillingstillvalgte/HSTY

Esp, Harry Andre	77 89 73 74	970 48 014
------------------	-------------	------------

Områdetillitsvalgte

Eckholdt, Mathias	0580-5365	77 19 53 65	970 48 101	Nord-Norge
Eide, Gunnar Lie	0575-4950	77 01 49 50	924 30 909	Nord-Norge
Opdal, Jacob Are	0565-7463	75 53 74 63	924 23 022	Midt-Norge
Grøn, Kristian T.	0550-5232	73 99 52 32	918 52 277	Midt-Norge
Ledal, Rolf J.	0540-3486	55 50 34 86	934 62 716	Vest
Nordhus, Rune	0540-4010	55 50 40 10	932 14 671	Vest
Helgesen, Arild	0505-5943	63 92 59 43	934 99 445	Indre Østland
Ørby, Grethe	0502-8543	62 40 85 43	990 96 521	Indre Østland
Karlsen, Sten Rune	0520-3534	69 23 35 34	922 18 110	Viken
Sævik, Pål	0510-9433	23 09 94 33	928 17 119	Viken

Sentralbord

Telefax BFO

220 23 10 02 20 Mil: 0510 5694
Siv: 23 10 02 25

UTENLANDSBEORDRING?

VURDERER DU Å KJØPE BIL PÅ EXPORT?

HVA MED DEN BILEN DU HAR I DAG?

INNBYTTE?

VOLVO XC70

Pris fra EUR 28 400 (D5 185 hk, man.*)

2.5T AWD, 210 hk
2.4 D5 AWD, 185 hk

*Gj.sn.forbruk 7,6 l/100km. CO₂-utslipp 201 g/km.

VOLVO XC90

Pris fra EUR 31.045 (D5 185 hk, man.*)

2.5T 5-seter, 210 hk
2.5T 7-seter, 210 hk
T6 5-seter, 272 hk
T6 7-seter, 272 hk
V8 4.4 5-seter, 315 hk
V8 4.4 7-seter, 315 hk
D5 AWD, 5-seter 163 hk
D5 AWD, 5-seter 185 hk
D5 AWD, 7-seter 163 hk
D5 AWD, 7-seter 185 hk

*Gj.sn.forbruk 8,2 l/100km. CO₂-utslipp 217 g/km.

VOLVO CAR INTERNATIONAL CUSTOMERS SALES

er en internasjonal salgsorganisasjon som selger biler til diplomater og militære som er på flyttefot.

Prisene er meget gunstige da bilene leveres rett fra fabrikk i Gøteborg.

Vi har også mulighet til å levere biler i de fleste hovedsteder i Europa og USA.

Bilene kan spesialtilpasses til de markeder de skal brukes/sluttbrukes.

ONE WORLD, ONE MARKET

VOLVO

Offisersbladet

Nr. 7 – 22. Årgang
Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
Telefax 23 10 02 25
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no
Besøksadresse: Karl Johans gate 12 j
(inngang fra Kirkegata)

Ansvarlig utgiver:

Didrik Coucheron

Redaktør:

Einar Holst Clausen

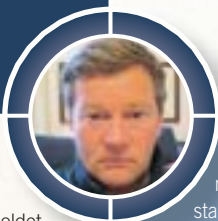
Redaksjon og abonnementsavdeling:
Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonseansvarlig:

Karin Smedsrud karin@2punkt.no
Pb. 347 Økern, 0513 Oslo
Telefon +47 23 19 45 42
Mobil +47 98 20 54 16
Telefax +47 23 19 45 01

(Bekreftet opplag 2005: 10.500)

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening.
Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes.
Usignert innhold er redaksjonelt.

Utgivelsesplan 2006:

Nummer	Matr.frist	Utgivelse
Nr. 1 februar	20.01	10.02
Nr. 2 mars	10.03	24.03
Nr. 3 mai	28.04	12.05
Nr. 4 juni	09.06	23.06
Nr. 5 august	18.08	31.08
Nr. 6 oktober	22.09	13.10
Nr. 7 desember	24.11	15.12

Grafisk produksjon:

Design: 2punkt jeanette@2punkt.no

Trykk: Hestholms Trykkeri

Bilder:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvarets Mediesenter.

Forside:

Forsvarets Mediesenter

Redaksjonen avsluttet:

29.11.05

Fagpressen

OPPLAGSKONTROLLERT

3 BFO leder:

The primacy of economics
– også i forsvarsplanlegging?

6 KAFO leder:

«Kunne du tenke deg å gå
på en av våre Krigshøyskoler?»

6 BESO leder:

Et utfordrende år

8 Forsvarspartiet Høyre

sviktet velgerene

10 Litt av hvert

12 Drepte russerne bristisk dykker?

14 Fra Ryktebørsen

15 Tilbakeblikk

16 Eksperimenterer for sikkerheten

18 Landskonferanse på Geilo

21 BFO informerer

30 Leserbreve

32 Indre Troms

– anderledeslandet

37 Kjekt å ha

38 Frigata nuevo armada Noruega

40 Hugin svømmer mot US Navy

42 Offiserskryss

44 Drytech

48 Bryllupsreisen gikk til Kabul

50 Riktig lønn til riktig tid

52 Usikker fremtid for NATO-hovedkvarter i Madrid

54 Storleveranser til Forsvaret

55 Nye vinger til Hercules

56 F-35 Joint Strike Fighter

ANDERLEDESÅRET 2005

Året 2005 har på mange måter vært et merkelig og annerledes år for Forsvaret. Året startet som kjent med redegjørelsen om et dundrende overforbruk i 2004, og en rekke tiltak for å dekke inn dette i 2005. En allerede heseblesende og til tider kaotisk omstillingsperiode, ble ikke bedre når varslene om drastiske kutt på driftsbudsjettet 2005 kom.

Frisvold gikk og Diesen overtok. Det var tid for et stort sceneskifte. Generalinspektøren for Hæren måtte ta sin hatt og gå. I det store og hele var det mange generaler som forlot Forsvaret i 2005. Det virket nesten som om "trener'n" bytta ut store deler av laget for å få en samstemt og god start sammen med sitt A-lag?

Året fortsatte med lekkasjer om smøring av offiserer på høyt nivå, og pressen tok imot det ene etter det andre tipset, av "angivere" innen Forsvarets egne rekker. I en tøff tid for Forsvaret, blåste det også kraftig rundt Forsvarsminister Kristin Krohn Devold i 2005. Men stortingsvalget førte til et regjeringsskifte, og Devold måtte forlate statsrådsposten. Det ble Anne-Grete Strøm-Erichsen fra Arbeiderpartiet som rykket inn i Myntgata 1.

Så kom tiden hvor kutt i avdelinger og militær aktivitet sørget for at mang en offiser mistet troen på en fremtid i Forsvaret. Flere avdelinger i Nord ble fratatt sine primærfunksjoner, og faktisk også sitt materiell til å utføre sine primærfunksjoner. Manglende informasjon i forkant av avgjørelser, sørget også for en økende frustrasjon blant befal. Den omfattende omstillingen av FLO fortsatte i hele 2005, og uten det betydelige bidraget BFO bidro med, hadde prosessen ikke på langt nær kommet så langt (to offiserer/omstillingstillitsvalgte på heltid med kun FLO som arbeidsområde).

Mot slutten av året, slo "angiverne" til igjen, og det var tid for å henge ut en admiral til tørk for økonomisk utroskap. I nyhetene en kveld, gikk Forsvarsstaben ut med fullt navn, hva saken gjaldt, for så noen dager senere å gi saken til politiet for etterforskning. Dette står ikke til troende! Hadde det ikke vært best om "angivernes" tips, og VGs sak fikk komme ut, så kunne Forsvarsstaben i etterkant ha etterforsket saken i samarbeid med politiet, og deretter agert og uttalt seg - basert på fakta? Ut ifra den generelle situasjonen som vi har i dag, tillater jeg meg å komme med et råd til forsvarsledelsen. - Ta personellet og personellpolitikk på alvor, få personellet til å virkelig tro på, og forstå at de er Forsvarets viktigste ressurs, slik det har blitt uttalt ved så alt for mange anledninger uten at det har blitt etterfulgt av bekreftende handlinger. - Bli mer synlige ute ved avdelinger. - Sørg for at grundig informasjon tilflyter alt personell før ordrene blir tred ned over hodet på dem. - Bidra til at offiseren får tilbake den yrkesstolthet og status som han fortjener.

På vei inn i desember, bør tross alt alle vite at Forsvaret i dag har dyktige, lojale og pliktoppfyllende offiserer og soldater, med solid fagkompetanse. En kompetanse som er nyttig i et sterkt redusert, men spesialisert forsvar. Et forsvar som i stadig større grad bidrar- og forbereder bidrag til verdensfreden ved å delta i internasjonale operasjoner, men som også i stadig større grad er helt avhengig av hjelp fra allierte for å kunne takle en eventuell nasjonal krisesituasjon.

Jeg håper dere benytter jule- og nyttårstiden til avslapning sammen med familie og venner, og at vi alle møtes til et nytt og utfordrende forsvarsår i 2006.

God Jul og Godt Nytt År!

holst.clausen@bfo.no

«Unnskyld, kunne du tenke deg å gå på en av våre Krigshøyskoler?»

Se for deg rekrutteringsoffiseren som står der på standen sin og skal rekruttere de beste av norsk ungdom til å velge en fremtid i forsvaret. I hodet sitt har han den nye strategien som ble innpresentert på rekr.off kurset: Vi trenger ikke så mange offiserer i fremtiden så prøv å få tak i dem som bare vil bli hos oss en stund:

"Ja, ikke bare skal du få gratis utdanning, du skal få lønn, fin hybel, akademisk grad, og best av alt, en flying start inn i det sivile samfunn med en flott ballast i sekken. Og ikke nok med det! Vi har et spesialtilbud om dagen. Du slipper unna med bare noen få pliktår, så trenger du å ikke være i dette gammeldagse systemet mer enn høyst nødvendig! God deal? Hey, come on, I'll make you an offer you can't refuse! Capiche?"

Det kan jo umulig være noen problem å rekruttere ungdom til militær utdanning fremover. De slipper jo å gå den vanskelige og fryktede befalskolen. Her er det bare å hive seg inn til førstegangstjeneste. Der vil du bli plukket ut og få et brevkurs i ledelse. Du vil også få øve deg på alle de "ekte" soldatene som er rundt seg mens du er inne og gjør sin fedrelandsplikt. Det er kostnadseffektivt det. Hallo, hvorfor har vi ikke tenkt på det før, det er jo nærmest genialt!

Deretter gir vi dem en høyskoleutdanning etter alle akademiske regler og maler. For å få tid til det så kutter vi heller mye av det friluftsliv-tullet vi drev på med før, ja du vet, det som er så vanskelig å regne om til studiepoeng. Kan de ikke heller ta friluftslivlinja på en folkehøyskole, disse ungdommene som vil ut i skogen og opp i trærne?

En liten overdrivelse? Ja, mulig det. Men av og til må man må jo bruke dette virkemiddelet for å få frem et poeng. Det som er kanskje verre er at det er mange som kjenner seg igjen i denne noe karikerte fremstillingen. La oss prøve å slå det fast enda en gang. Militær utdanning kan ikke sammenlignes med andre utdanninger. Ja, det finns nok mange andre unike og flotte utdanninger i samfunnet rundt oss og mange er sikkert både mer moderne og bedre enn den militære. Til sitt bruk, vel og merke. Men vi kommer aldri bort ifra at den militære utdanning eksisterer ikke for å forsyne samfunnet med dyktige sivile ledere med militær bakgrunn. Heller ikke for å gi et utvalg av våre beste ungdommer en gratis utdanning med akademiske grader som kan gi dem en flying start nå de skal ut i det sivile. Begge disse forholdene er i beste fall en positiv bi-effekt og en bonus, og man skulle kanskje tro det var unødvendig å si det - men det må altså aldri få lov til å bli hovedfokus.

Selvsagt skal vi i Forsvaret kontinuerlig forbedre og modernisere utdanningen, slik at den er konkurransedyktig og kvalitetssikret ift samfunnet rundt oss. Men uansett hvor mange akademiske grader vi får, eller om vi kalle det høyskoler så er det noen grunnleggende forutsetninger som aldri vil endre seg. Det militære forsvar er og blir samfunnets skarpeste redskap som i verste fall skal brukes i helt spesielle og ekstreme situasjoner. Den militære utdanningen er til for å gi det norske Forsvar kompetente og motiverte offiserer som skal utgjøre Norges forsvar i det sikkerhetspolitiske bilde vi til enhver tid befinner oss i.

Kanskje innebærer dette at det er en del av utdanningen som ikke kan gi sivile studiepoeng og grader. Skal vi da utvide det akademiske tilsnittet så må man passe på hva som renner ut med badevannet. I et samfunn som blir stadig mer kompleks og en virkelighet som blir mer sammensatt er det i alle fall en ting som er sikkert. Vi trenger mest og best mulig utdanning for å møte denne virkeligheten. Da er det sørgelig å se resultatet av den nye GBU-utdanningen, hvor kvaliteten av å ha en utdanningsinstitusjon og en merkevare som befalskolen er sørgelig undervurdert. Da er det sørgelig å se at en så god utdanning som KS 2 blir lagt ned og at det som skal erstatte den på langt nær er godt nok.

Et nytt KAFO-styre er valgt, og er det ett område vi har lyst å satse på så er det dette. Vi skal kontinuerlig jobbe for at alle gode innspill som kommer fra kadetter om forbedringer av våre utdanningsordninger løftes opp og frem i lyset. Vær med å hjelp oss med dette! Engasjer deg på din krigsskole og bruk de talerør du har til å hjelpe Forsvaret og politikerene med dette. En ting er sikkert – de klarer det ikke alene!

Håvard Johansen
Leder KAFO

Tre av! – i ufarlig retning

Ett år er gått. Befalselevens Samarbeidsorgan(BESO) avholdt i helga 4. til 6. november høstkonferanse på Geilo. Det avtroppende styret la frem en kanskje ikke overveldende årsberetning, nytt handlingsprogram ble vedtatt og et nytt styre ble valgt.

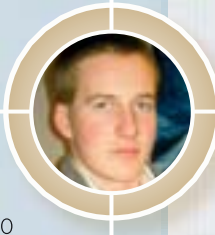
Om ikke sakene har vært store og mange, mener jeg likevel at BESO har beveget seg i riktig retning: Vi har glemt å være enige med militære toppledere i Forsvarsdepartementet. Vi har glemt å kun si mottatt til BFOs ledelse og hovedstyre. Vi har vist ungdommelig overmot. Vi har (kanskje rettmessig?) trodd at våre medlemmer er noe av Norges beste ungdom.

Hvorfor ble vi ikke refset? Hvorfor ble vi ikke kritisert mellom linjene i et brev på intranett? Svaret er trolig at ungdommelig overmot behøves. Forsvar at dere unge ansatte, det er oss. Forsvaret ønsker 50% avdelingsbefal, det er stort sett oss. Organisasjonene må kutte ansatte, de som tar over dette arbeidet på frivillig basis er oss. BFO har sett verdien av våre meninger og innspill. Forsvarets toppledelse er også på gli, men litt må jo overlates til det påtroppende styret.

Jeg tror vi har lyktes å stadfeste BESO som den eneste seriøse organisasjonen for befalselever. Dette er retning jeg tror det nye landsstyret vil fortsette. Saksmengden kan tyde på å bli større for det påtroppende styret. Spesielt innen Hærens GBU-ordning kan det virke som om det finnes en del å ta tak i. En del tilbakemeldinger må gis, og det tror jeg de som har tatt over staffettpinen er godt i stand til.

Året har vært interessant for alle i det avtroppende styret. Det har kanskje ikke vært de store sakene, men vi har lært mye og blitt kjent med mange. Vi ønsker å takke de som har støttet oss i løpet av året og ønske det avtroppende styret lykke til. Vi vet de stiller KTS, og da er det bare for oss å tre av - i ufarlig retning.

Ola Vassli
Avgått leder BESO

Et utfordrende år

Som befalselever er de fleste av oss inne i et helt særegent og spesielt år, fylt av utfordringer og intensiv læring. På samme måte som vi som elever har måttet takle en ukjent tilværelse i grønt står vi også overfor et forsvar som er i konstant forandring og med få faste holdepunkter. Dette har ikke bare konsekvenser for befalingsmenn med stjerner og gull, men også vi som er forsvarets fremtid.

Vi i det nyvalgte landsstyret i BESO (Befalselevens samarbeidsorgan) vil derfor at dere skal vite at vi er der for dere. Vi jobber daglig sammen med BFO for at dere som befalselever skal bli hørt i de stadige omskiftningene, og ikke minst for å forbedre informasjonsflyten ned til den enkelte befalselev. Vi trenger imidlertid tilbakemeldinger om deres situasjon og de utfordringene dere har for å effektivt kunne representere dere. Derfor må dere ikke nøle med å kontakte meg eller andre BESO - representanter om dere opplever dere urettmessig behandlet eller har forslag til saker vi kan ta opp.

Foreløpig er det imidlertid to store saker som vi i landsstyret vil jobbe med. Den ene er den uforståelige forskjellsbehandlingen av de som tar førstegangstjenesten som befalselever kontra som vanlig soldat når det gjelder dimisjonspenger og elevbonus. For meg er det helt uforståelig at man legger opp til et system der man som befalselev får utbetalt nesten 12.000 kroner mindre etter fullført førstegangstjeneste som befalselev enn man ville fått som soldat. Både på vegne av befalselevne og som forsvarsvenn er jeg skeptisk når signalet man sender ut er at det er gunstigere å tjenestegjøre som soldat enn som befalselev.

Den andre store saken vi vil jobbe med er konsekvensene av nedleggelsen av sentrale befalsskoler i Hæren til fordel for kun å drive GBU-utdanning i avdelingene. Som befalselever har vi mye å bidra med i en ordning som fortsatt er i støpeskjeen, og jeg håper at vi i BESO kan være en konstruktiv partner for forsvaret og befalsskolene i utformingen av fremtidens befalsutdanning. Her er det imidlertid svært viktig at vi får flest mulig innspill fra dere som er befalselever som vet hvor skoen trykker.

Uansett hva som skjer skal dere være sikre på at BESO og BFO er der for dere.

Aleksander Kristiansen
Leder BESO

BESO

*Offisersbladet ønsker
alle sine lesere
en riktig god jul
og et fremgangsrikt nytt år!*

SVIKTET VELG

TROMSØ: Historikeren, reserveoffiser Gunnar Pedersen (H) har i mange år vært en tydelig talsmann for Forsvaret i nord. Hans kritikk av eget parti når ikke hjem til partilederen Erna Solberg. Men en innrømmelse er oppsiktsvekkende.

Tekst og foto: John Gustavsen

Gunnar Pedersen er til daglig lektor ved Tromsdalen videregående skole. I 22 år, derav 14 år som gruppeleder, har han sittet for Høyre i Tromsø kommunestyre. Han har vært en tydelig talsmann for Forsvaret, og er reserveoffiser med løytnants grad etter å ha gått gradene siden han avtjente verneplikten i 1966. Han tok hovedfag i historie ved Universitetet i Oslo i 1979 med en oppgave om militær motstand i Troms, i 1982 utgitt som bok, *Militær motstand i nord 1940-1945*. Pedersen har sammen med Pål Christensen skrevet bind III av Tromsøs historie, og tar her for seg den annen verdenskrig og okkupasjonen.

Gunnar Pedersen vil ha et sterkere forsvar av Nord-Norge enn det som det i dag legges opp til. Selv om den kalde krigen er over, vet vi ikke hva framtida vil bringe. Utbygging av petroleumssektoren i nord, handhevelse av Svalbardtraktaten og internasjonal terrorisme gjør at landet vil ha behov for et relevant forsvar. I et stort opplått intervju med lokalavisa Nordlys 29. september gir han partiet sitt det glatte lag, og sier: "Vi var selve forsvarspartiet. Her snakker jeg om det store sviket."

Tydeligere kan det ikke sies. Rart var det

kanskje ikke at partileder Solberg dagen etter kommenterte Pedersens klare angrep. Hun kjente seg ikke igjen, verken av den generelle kritikken av Høyre som et kaldt "krone-og-øre parti" eller av forsvarspolitikken, spesielt for Nord-Norge. Men i intervjuet kommer Solberg med en innrømmelse som Pedersen mener er oppsiktsvekkende: - Hun sier tydelig at Høyre i siste stortingsperiode ville ha brukt mer på Forsvaret, men at KrF og Venstre satte foten ned.

Forsvarsministeren får sitt

Pedersen sier at dette viser at Høyre ikke har kunnet føre en selvstendig forsvarspolitik. Han er ekstra krass mot den linje som Forsvarsminister Kristin Krohn Devold stod for: - Det vi fikk fra det hold, var et klart brudd med de garantier vi fikk under Høyres landsmøte i 2001, sier Pedersen. Her lovet en for eksempel at Olavsvern base ved Tromsø ikke skulle røres. Men hva skjedde? Det gikk ikke lang tid før MTB-skvadronen ble ført over til Haakonvern. I tillegg har man gjennomført den ene nedleggelsen etter den andre ved Forsvaret i indre Troms. Bare i uke 39 i år har lokalpressen kunne fortelle om at Forsvarets studiesenter på Bardufoss skal nedlegges for så å bygges opp på Rena. Samtidig har 75 ansatte i FLO ved avdelingene i Bjerkvik, Harstad, Ramsund og

Sortland, men også i Finnmark fått sparken. Sjøfører som et yrkesliv har tjent Forsvaret, er holdt for narr da Forsvaret kjøper tjenester fra det private næringsliv.

- Det siste er bare ett av mange eksempler på at man følger en amerikansk privatiseringsmodell, og gir slipp på folk med lokalkunnskap og med tilknytning til Forsvaret, sier en opprørt Pedersen.

Han trekker også fram hvor håpløst det er at regjeringen Bondevik gikk god for å legge ned virksomheten i indre Troms for så å bygge opp et Regionfelt Østlandet med Rena leir til en pris av kanskje 2-3 milliarder kroner. Pedersen finner det helt meningsløs at vi skal kaste vrak på den infrastrukturen og de øvingsområder som vi har bygd ut her.

- En trusel mot landet vil mer sannsynlig kunne oppstå i nord framfor i Østerdalen, kommenterer reserveoffiseren. Nå aksepterer man å rasere store naturområder i Østerdalen etter å ha gjort det samme i indre Troms. Forstå det den som kan. Pedersen mener Norge går i gal retning ved å satse på et høyteknologisk nisjeforsvar med fattige 10.000 soldater i hæren når vi tidligere hadde 180.000 i en vernepliktshær. Vår nabo Finland har 285.000 mobiliserbare soldater, og har tydelig lært av historien.

I samtalen med Pedersen kommer han stadig tilbake til den avtroppede forsvarsministeren som han mener manglet forutsetninger for å lede departementet. Hun måtte hele tiden lytte til hva Forsvarssjefen hadde å si. Noe av det som opprører Pedersen mest, er at man har latt være å sende Marinens fartøy mot nord. MTB-skvadronen burde aldri ha vært overført til Haakonvern, og satsingen på Jåtta framfor Reitan i tillegg, mener han medvirker til å svekke suvereniteten i nord. Skulle det inntreffe en episode i nord som trenger rask reaksjon, tar det f.eks. et døgn å få MTB'ene nordover. Da kan det være for seint.

- Vi viser vår store nabo i øst at vi ikke er så interessert i nordområdet dersom vi fortsetter på denne galeien, mener

ERNE

Pedersen. Han vil ha MTB-skvadronen tilbake, en ubåt med Olavsvern som hjemmebase og ihvertfall en fregatt hele tiden i seilas opp mot russergrensa. At forsvarsministeren har satset sterkt på såkalte "nisjestykker", fallskjerm- og marinejegere, er forsåvidt OK, men det hjelper ikke stort når hæren er blitt en "nisjestykke".

Bred støtte fra offiserer

Gunnar Pedersen har mange støttespillere også innen andre partier for sitt syn på Forsvaret. En annen reserveoffiser, Terje Walnum, anklaget nylig hærsejefen for å drive tåkelegging av reduksjonene i Troms. Pedersen viser også til utsagn fra sentrale offiserer som Einar Skorgen og Jacob Børretzen, dessuten til kronikker i Aften-posten, først til generalmajor Lars J. Sølvberg som 25.10.2004 innrømmet at hærens omstilling er nødvendig. "Mange stiller seg uforstående til at Hæren er blitt så redusert i volum, og at det ikke foreligger betryggende planer for gjenoppbygging av strukturen." Han sikter også til generalmajor Torkjel Hovland som 27. august 2005 spurte "Hvor langt går Norge USAs vei?"

- Jeg er helt enig i at vi altfor lenge har diltet etter amerikanerne, og at vi må ha en

kriseberedskap i nord i form av tydelig militært nærvær som avskrekker fra press og overgrep, sier Pedersen og peker på at den amerikanske forsvarsledelsen selv nå retter kritikk mot den høyteknologiske linje som Donald Rumsfeld har ført og som Krohn Devold så åpenbart falt på kne for. Her er amerikanerne selv kommet fram til at hæren deres er for liten, noe som også er tilfelle for den norske hæren.

Høyre fikk såvidt en representant inn på Stortinget fra Troms, et fylke hvor en tidligere, da Høyre var selve forsvarspartiet, hadde to. I Finnmark datt partiet ut. Velgerne har sagt sitt. Kritikken som Pedersen har rettet mot Høyre i forsvarspolitikken, har funnet gjenklang blant mange forsvarsinteresserte som har levd en stund.

- Forsvaret må øve her hvor det kan bli bruk for det. Å la Telemarkbataljonen tjenestegjøre i ørkensanden samsvarer dårlig med behovet for en hær som kan komme til å måtte gå i strid på vinterføre. Å la ubåter operere i Middelhavet tjener ikke den lange norske kysten. Å være fraværende i Norskehavet og Barentshavet med marinefartøylene er lite akseptabelt.

Marit Arnstad fra SP krever at dagens MTB'er må få base i Nord-Norge og fregattene må seile i nord, en tanke som

Militærhistoriker og reserveoffiser, Gunnar Pedersen (H), langer ut mot partiets og den avgåtte regjeringens forsvarspolitik.

støttes av Pedersen. Han har imidlertid ikke som sin tidligere partikollega Erlend Rian meldt seg ut av Høyre, men velger å bli fordi han tror på forandring innenfra. Han sier derfor med en viss resignasjon: - Jeg håper ihvertfall at partiet nå vil snu, og ta situasjonen på alvor. Det er en trøst at en etter valgnederlaget har valgt å gå inn i tenkeboksen for å finne ut hva som gikk galt.

D-DAGEN - BOK SOM GJØR BESØK VERD

Anmeldt av John Berg

Max Hermansen:

D-dagen 1944 og norsk innsats

Det spesielle og fine med denne boken er at den ikke bare redegjør for norsk deltagelse i Operasjon Overlord, D-dagen 6. juni 1944. Den fungerer også meget godt som reiseguide, og vil kunne motivere mange lesere til å legge sommerferien til invasjonstrendene i Normandie neste år eller ved en senere anledning. Med denne boken i bagasjen. Den vil nemlig mangedobbelte utbyttet for norske besøkende.

Sjøoffiseren Max Hermansen har klart å gjøre "D-dagen 1944 og norsk innsats" både oversiktlig og lesverdig. Ved en rekke av de tallrike minnesmerkene i området vaier det norske flagget sammen med andre deltager nasjoners flagg, og forfatteren har bl.a. funnet frem til alle de viktigste museene og krigskirkegårdene. Leserne finner en god oversikt bak i boken.

Boken gir en god, passe detaljert og oversiktlig fremstilling av invasjonens store bilde. Videre fokuserer den på den norske innsatsen, senkningen av jageren Svenner, og andre marinefartøyers og handelsflåten innsats - flere norske frakteskuter gikk opp på sandstranden ved høyvann slik at de kunne losse ved lavvann, og buksere seg flott igjen ved neste høyvann! Videre Flyvåpenets innsats og de norske hæroffiserene som deltok i britiske avdelinger. Forfatteren har også med nordmennene som gikk krigsskole i London men ikke kom med blant dem som fikk tjenestegjøre i britiske avdelinger, og som derfor meldte seg til tjeneste som menige mannskaper på norske MTBer!

Dessuten inneholder boken mange norske enkeltskjebner. Mange av dem forteller med sine egne ord - og det er i sannhet verd å lese.

Få med deg denne boken. Nærmere opplysninger om hvordan du gjør det finner du på www.skorpionen.no

IKKE ALLTID SÅ GODT Å VÆRE GAMMEL!

Et oppslag i VG den 18 november, kunne fortelle at en SeaKing fra Ørland hovedflystasjon måtte foreta en kontrollert nødlanding på pirterminalen i Trondheim på grunn av en oljelekkasje i gearboksen. Skvadronssjefen for 330 skvadron, oberstløytnant Rolf Folland ga opplysninger om at de 37 år gamle helikopterene nå står 15 timer i vedlikeholdshangaren for hver flytime de produserer, og at driften av SeaKingene er oppe i 320 millioner hvert år. Mye av dette er nødvendigvis vedlikeholdskostnader.

La oss nå håpe at Redningstjenesten får sine sårt tiltrengte nye maskiner, slik at vi unngår at mer alvorlige situasjoner oppstår på grunn av aldring og slitasje på disse "arbeidshestene".

holst.clausen@bfo.no

«MARINEN I NORD»

Fredag 4 november ankom fregatter, fire mineryddere, åtte MTB-er, en under-vannsbåt og to støttefartøy Bodø havn. I Nord-Norge skal nemlig 550 offiserer, befal og mannskaper i Sjøforsvaret delta i øvelsen "Marinen i Nord".

Øvelsen har to overordnede mål, det ene overvåking av sjøterritoriet og suverenitetshevdelse, det andre er å gjennomføre et treningsprogram som øker fartøyenes øvingsnivå og operative status generelt. Øvelsen er en del av Sjøforsvarets seilingsprogram i 2005, og det er Kysteskadren som står bak planleggingen. Treningen omfatter også øving i håndtering av asymmetriske trusler og bruk av ny teknologi.

holst.clausen@bfo.no

H.M. Kongens Garde inviterer til festkonsert

Helga Botn

Arve Tellefsen

Oslo Konserthus lørdag 28 januar 2006 kl 1800.

Konserten markerer starten på en rekke markeringer i anledningen H.M. Kongens Gardes 150-års jubileum.

Dirigent: Musikkmajor Eldar Nilsen

Solist: Arve Tellefsen

Solist: Helga Botn / Sopran

Billettinformasjon

Pris: Enkel 180,-kr

Gruppe (8+) 120,-kr

Telefon: 23 11 31 11
Faks: 23 11 31 57
mandag-fredag 11-17, lørdag 11-14

E-mail: billetter@oslokonserthus.no

www.oslokonserthus.no

www.billettsservice.no

DREPTE RUSSENERNE

I april 1956 ble det hodeløse liket av en marinedykker funnet flytende i Portsmouth havn. Det var den britiske marines beste dykker, "Buster" Crabb, skrev avisene, og han ble funnet der en russisk krysser nettopp hadde ligget! Nå er nye opplysninger kommet frem.

Av John Berg

Våren 1956 var det tøvær i den kalde krigen. Sovjets diktator Josef Stalin var død tre år tidligere, og de to lederne Nikita Krustsjov og Nikolaj Bulganin, populært kalt "Bulg og Krust", var stadig ute på sjarmoffensiv. Men under overflaten var det ikke spesielt idyllisk. Også Sovjetflåten deltok i sjarmoffensiven, spesielt med sine nye kryssere av Sverdlov-klassen.

Sverdlov-klassen kryssere var på 19.200 tonn fullastet, hovedskytset i to triple tårn foran og to bak var på 15,2 cm og toppfart var hele 34 knop. Grovt sett kan den sammenlignes med Blücher, som var på 18.500 tonn fullastet, førte åtte 20,3 cm i

doble tårn som hovedskyts og gjorde 32,5 knop. Fra tidlig på 1950-tallet ble det fullført 14 av 24 planlagte Sverdlov'er.

Sverdlov-klassen var virkelig noe å vise frem den gangen. Under tøværet etter Stalins død begynte Sovjetflåten å avlegge flåtebesøk med disse krysserne, først til nøytrale land. Aller først til Helsinki med Ordzhonikidze og to jagere i juli 1954 og i august med Admiral Ushakov og fire jagere til Stockholm. I oktober året etter tok den Baltiske flåtens sjef, admiral A.G. Golovko, Sverdlov og Alexandr Suvorov og fire jagere til Portsmouth. Sverdlov-klassen imponerte vestlige marinefolk med sin store fart, sjødyktighet og grasiøse linjer. Så, et halvt år senere, bragte Ordzhonikidze Krustsjov og Bulganin til Portsmouth på offisielt statsbesøk.

Statsbesøk

Dette var svære greier, av historiske dimensjoner, og intet måtte gå galt. Det var Bulg og Krusts første statsbesøk i den kapitalistiske verden, dagen før de ankom ble den kommunistiske internasjonale dekkorganisasjonen Kominform offisielt oppløst og de to hadde med seg forslag til en fredsplan for Midt-Østen. Så ting sto på spill. Dokumentene viser at statsminister Anthony Eden, med sin lange erfaring som Winston Churchills utenriksminister, hadde nedlagt kategorisk forbud mot spionasje mot den russiske krysseren.

Men det kunne vel ikke skade å dykke litt i havnen, mente MI6. Den pensjonerte, 46 år gamle kommandørkaptein Lionel "Buster" Crabb ville vel ikke si nei til å friske opp kunnskapene litt? Vel var han regnet

BRITISK DYKKER?

som Royal Navys mest erfarne dykker, men han kunne vel trenge litt trening?

Lik uten hode

Crabb dykket, og siden har ingen sett ham i live. Og avisene skrev at det hodeløse liket iført våtdrakt som ble funnet i havnen var Crabb. Sensasjonen var på avisenes førstesider verden over og kom ikke i bakgrunnen før oppstanden i Poznan i Polen i juni og den egyptiske diktatoren Nassers nasjonalisering av Suez-kanalen i juli, med etterfølgende krig i oktober. I oktober bredte dessuten oppstanden i Polen seg til Warszawa og folkeopprøret i Ungarn brøt løs. Tøværer var under enhver omstendighet avløst av iskalde vinder. Skandalen rundt Crabb-saken var i alle fall komplett. Eller kanskje ikke helt komplett?

Nye opplysninger

Etter det som nå er kommet frem, manglet liket også hender. Ingen fingeravtrykk, med andre ord. Og DNA-tester fantes jo ikke den gangen.

Men de nye dokumentene viser mer. Stikk i strid med det offentligheten hittil har trodd, var ikke Crabb eneste britiske dykker i Portsmouth havn ved anledningen! Uavhengig av MI6 hadde også Royal Navys Undersea Warfare Center, som befant seg på HMS Vernon, sendt ned dykkere - bare for trening, naturligvis.

Der står saken i dag. Britene har sans for å holde sensitive ting hemmelig, men hva de gjør nå, gjenstår å se. Men lesere som får assosiasjoner til den gode, gamle regelen: Start aldri en operasjon uten å forsikre deg om at alle venner i området vet

at du er venn og ikke fiende eller i det minste holder seg unna, bygger selvsagt på løse spekulasjoner. Får vi tro.

Men hvis det ikke var Crabb som ble funnet, og hvis løsningen ikke ligger i at britene kludret det maksimalt til for seg selv, hvor ble Lionel "Buster" Crabb, med alle sine topp sensitive kunnskaper, egentlig av? Og hvem var det i såfall som ble funnet uten hode og hender, iført Crabbs våtdrakt?

Etter Crabb-affæren avla ikke sovjetiske marinefartøyer flåtebesøk til Storbritannia før i juni 1976. Ordzhonikidze ble i 1962 overført til Indonesia og omdøpt til Irian. Hun ble hogd opp på Taiwan i 1972.

KUTT I FLYPRISENE

I følge NRK vil den rød-grønne Regjeringen kutte i flyreiser for befal med familier. Dette for å finansiere økt tilstedeværelse i nordområdene. Etter det Ryktebørsen erfarer, er det ikke snakk om å kutte reisene helt. Det vil fortsatt være mulig for befal og familie å fly gratis nordover, men billetten sørover igjen må de finansiere selv. – På denne måten ønsker vi å stimulere til en opphopning av militært personell i Nord-Norge, sier en noe perifer kilde i departementet.

Generalinspektør for Sjøforsvaret, Jan Eirik Finseth konstaterer samtidig overfor Aftenposten at det har oppstått en ukultur der ansatte i departementet gjør direkte henvendelser til militære avdelinger i Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Hæren, uten at topledene her er orientert. Han finner dette uakseptabelt.

Etter det Ryktebørsen erfarer, er dette en del av det nye styringskonseptet som er under utvikling. Konseptet omtales til daglig som vertikal samhandling.

Grunnleggende befalsutdanning (GBU) har ikke fungert etter hensikten. Dette fremgår av en evalueringsrapport utarbeidet av Hærens transformasjons og doktrinekommando (TRADOK).

Rapporten beskriver blant annet et meget varierende faglig nivå på de utdannede innen fagene ledelse, enkeltmannsferdigheter og spesialutdanning.

Etter det Ryktebørsen kjenner til, er dette en bevisst strategi fra Departementet. – Vi ønsker som kjent å ta inn personell på krigsskolene uten GBU, sier vår kilde i Departementet. – Dette har vakt motstand, men ved å gjøre GBU vesentlig dårligere, vil den etter hvert ikke bli relevant ved opptak til Krigsskolene. Og da tenker jeg at kritikken stilner.

I følge avisen Nordlys vi det koste omlag 1,5 milliarder å flytte Hæravdelingene fra Bardufoss og Skjold til Setermoen. Etter det Ryktebørsen har grunn til å tro, er dette en akseptabel kostnad. Fra en noe upålitelig kilde i Staben får vi vite at dette er omtrent det samme som det kostet å flytte Staben fra Huseby til Oslo sentrum. – Vi får jo derved mye flere flyttekilometer pr krone i Indre Troms, sier vår kilde

VEIEN TIL MOSKVA

Da det uunngåelige, tyske angrepet på Sovjetunionen - «Operasjon Barbarossa» - startet i juni 1941, not tyskerne utrolig suksess med blitzkriegtaktikken. På bare fem måneder var de rykket så langt inn i landet at erobringen av Moskva virket nært forestående. Men der stoppet det.

Tekst: Trond Sætre

På dette tidspunktet var de tyske styrkene i Sovjet delt i tre: Nordlige armegruppe gikk mot Leningrad, og søndre armegruppe mot Ukraina. Sentrale armegruppe gikk mot Smolensk, hvorfra Russlands eneste ordentlige motorvei førte til Moskva. De tyske generalene ville gjennomføre et snarlig angrep på Moskva, men Hitler var skeptisk. Den tyske angrepsplanen, Direktiv 21, prioriterte Leningrad.

Den nordlige armegruppen var på vei dit, og rykket fram uten større problemer. Den søndre armegruppen hadde derimot støtt på overraskende sterk militær motstand. Den sentrale armegruppen hadde gått rett på, noe som skapte gapende strategiske huller. Mellom de tre armeene fantes det store, ubeskyttede flanker som tilsynelatende gjorde den sentrale armegruppen sårbar. I tilfelle de skulle støte på en overmakt, ville det ta for lang tid å få forsterkninger fra nord eller sør. Dette var trolig noe av grunnen til at Hitler ikke gikk inn for et snarlig angrep på Moskva. Tvert imot utstedte han et direktiv der generalene fikk beskjed om at ved erobringen av Smolensk skulle de ikke umiddelbart fortsette videre. I stedet skulle de sende deler av panserstyrkene sørover som forsterkninger, og ellers skulle armeen bare operere defensivt. I ettertid tviler mange historikere på om Sovjet faktisk hadde ressurser til å angripe den sentrale armegruppen; de trengte alle eksisterende styrker bare for å forsinke tyskernes framrykning. I så fall var det Hitler som gjorde den store strategiske feilen når han ikke gikk inn for å angripe Moskva tidligere. Da den tyske hæren vant en ganske

knusende seier i Smolensk tidlig i august 1941, lå veien til Moskva åpen. Generalene adlød likevel ordren om å sende 2. panserdivisjon sørover, og avvent resultatet. Planen virket etter hensikten; innen midten av september hadde den nye, tyske offensiven knust sovjetisk motstand i det vestlige Ukraina.

Endelig kunne kommandøren for tyskernes sentrale armégruppe, feltmarskalk Fedor Von Bock, gjøre klart til angrepet på selve Moskva. I mellomtida hadde Sovjet styrket forsvaret av Moskva-veien (som til nå hadde hatt påfallende dårlig forsvarsverk), men det forsinket tyskerne i svært liten grad. 2. oktober 1941 var Moskva innen synsvidde, og marskalken igangsatt angrepsplanen, Operasjon Tyfon. Men tross i massivt, tysk luftbombardement kom ikke den tyske hæren inn i byen. Moskovittene fikk beskjed om å bygge barrikader i gatene, og Stalin gjorde hva han kunne for å holde moralen oppe. Blant annet ble han selv værende i byen etter at regjeringen var evakuert. Han fikk også utkommandert en militærparade på årsdagen for den russiske revolusjonen (7. november). Etter paraden var fullført, vendte de paraderende soldatene straks tilbake til fronten igjen.

Bråvendingen i tyskernes krigslykke blir ofte forklart med den kalde, russiske vinteren. Men allerede på høsten begynte værforholdene å gi tyskerne problemer. Høstregnet gjorde veiene gjørmete og uframkommelige. Da kulda satte inn i november, befant tyskerne seg i en flaskehals. Verken soldater eller fartøy var rustet for den usedvanlige kalde vinteren som Russland opplevde i 1941-42. Russerne på sin side hadde ingen grunn til å hovere. For å holde tilbake fienden måtte de sette inn alt tilgjengelig mannskap mot de tyske mitraljøsene, inkludert rekrutter,

frivillige og kvinnelig militærpersonell. 27 november var tyskerne kommet så langt som til en av Moskvas sentrale forsteder, men ble slått tilbake da de var bare tre mil fra Kreml. Dette var så langt øst som invasjonsstyrken kom.

General Georgi Sjukov (som kanskje var Sovjettidens mest populære krigshelt) holdt nå på med planleggingen av motangrepet. Han måtte hente forsterkninger, men ville ikke sende dem til Moskva før han hadde full oversikt. Troppene var stasjonert i Sibir og andre deler av det østlige Russland. Først da Sjukovs spion i Japan, Richard Sorge, forsikret ham om at japanerne ikke planla å angripe russisk territorium, fikk han sendt over forsterkningene. 5. desember gikk den tyske hæren utenfor Moskva over til en mer defensiv strategi, og i respons til dette startet Sjukov en massiv sovjetisk motoffensiv dagen etter. Ikke bare hadde han uthvilt øst-tropper som var mye bedre rustet til vinterkrig enn tyskerne, men også nyproduserte våpen, blant annet T-34 panservogner og rakettskytere. Tyskerne kom straks på vikende front, og der forble de.

Som en tysk krigsveteran senere uttalte: «Det var været, ikke russerne, som stoppet oss». Men ikke flaksen (dvs. værforholdene) alene reddet Sovjet. Hitler var så overmodig at han ikke på forhånd skaffet armeene sine nok vintertøy eller annet utstyr tilpasset ekstreme værforhold. Han trodde hele den europeiske delen av Russland ville være annektert før vinteren, og når den beregningen slo feil, falt hele Operasjon Barbarossa sammen. En snakker om krigens vendepunkter i 1943, men allerede julen 1941 stanset tyskerens lynraske imperiebygging på brå og permanent måte.

KABUL: I Kabul prøves det nå ut nye systemer som vil øke sikkerheten og forbedre det operasjonelle overblikket for det største norske styrkebidraget i Afghanistan, stridsvognseskadronen til Telemark bataljon.

Alle i eksperimentorganisasjonen. Fra venstre mot høyre. Ingeniør Asbjørn Heggem (KDA), Sjt Vegard Engh (NOBLE), Major Paal Henriksrud (NOBLE), Ingeniør Stian Rudberg (FLO), Kaptein Frode Hansen (FLO), Kaptein Svein Klettvang (FLO) og Obersløytnant Bjørn Kristiansen (NOBLE)
Foto: Norwegian Battlelab and Experimentation

EKSPERIMENTERER

FOR SIKKERHETEN

Av **Knut H. Grandhagen**, PIO Afghanistan

Da en norsk soldat for noen dager siden meldte at kjøretøyet hans passerte et av de faste rapporteringspunktene på veien tilbake til den norske leiren, ble han raskt rettesatt av eskadronssjefen for stridsvognseskadronen, major Einar Aarbogh.

Major Aarbogh satt nemlig i operasjonsrommet til Telemark stridsvognseskadron, foran det nyinstallerte kommando- og kontrollsystemet, og visste på meteren hvor kjøretøyet faktisk befant seg, to hundre meter borte fra det som ble meldt.

- Vi prøver ut et Battlefield Management System (BMS), som med kombinasjonen av kartdata, samband og satellittnavigasjon til enhver tid sikrer at ledelsen automatisk har kontroll på hvor mannskapene hans befinner seg, forklarer oberstløytnant Bjørn Kristiansen i Norwegian Battlelab and Experimentation

(NOBLE). Han er i Afghanistan for å prøve ut systemet.

Operasjonsoffiser i den nasjonale kontingentstaben, major Per Olav Vaagland, er positivt innstilt:

- Forsøkene med BMS i Kabul har gitt oss stor tro på effektivisering. Vi ser allerede at styrkebidraget sparer mye tid, og at de unngår mye friksjon i den daglige tjenesten, oppsummerer Vaagland.

Første gang

Dette er første gang Norge gjennomfører et operativt rettet eksperiment ved en avdeling som er med i en internasjonal operasjon.

- Det er klare utfordringer knyttet til å planlegge et eksperiment som skal gjennomføres i en utenlandsoperasjon. Alt skal koordineres og vi må ha et riktig bilde av situasjonen eksperimentet skal gjennomføres innenfor. Samtidig blir rammene for eksperimentet diktert av situasjonen på bakken.

- Det har vært lærerikt å gjennomføre disse eksperimentene, spesielt siden vi også har fått opparbeidet mye erfaring om hvordan vi kan gjennomføre tilsvarende eksperimenter i fremtiden.

- Vi ser også at eksperimentering her har stor verdi siden det operative fokuset her nede gjør at mannskapene stiller store krav til materiellet, og de gir raske og ærlige tilbakemeldinger på eventuelle utfordringer, sier Kristiansen.

En ressurs i operasjonene

Med dette systemet vet man at informasjon om mulig fiendtlige posisjoner, trusler i byen, demonstrasjoner og liknende, som er rapportert gjennom systemet, når frem til alle som opererer i området i løpet av sekunder.

- Dermed vil også systemet være en viktig ressurs i operasjonene våre. Det gir et godt visuelt bilde og gjør det enkelt å oppdatere seg på hva som skjer. Om nødvendig kan

*Fra venstre er Ingeniør Asbjørn Heggem (KDA) og lengst høyre er Ingeniør Stian Rudberg (FLO)
Foto: Norwegian Battlelab and Experimentation*

*BMS montert i MB feltvogn.
Foto: Norwegian Battlelab and Experimentation*

*Med BMS-terminalen mellom vognfører og vognkommandør i kjøretøyene får soldatene i stridsvognseskadronen bedre anledning til å fokusere på oppdraget og det som skjer utenfor kjøretøyet.
Foto: Norwegian Battlelab and Experimentation*

det reageres raskt på situasjoner som rapporteres, forklarer major Aarboegh.

Kristiansen legger også til at systemet frigjør soldatene til å kunne konsentrere seg hundre prosent om oppdraget sitt.

- Tidligere måtte vognkommandøren i hvert kjøretøy konsentrere seg om navigering, i samarbeid med sjåføren. Nå slipper han å sitte med kartet i fanget siden systemet dekker det meste av opplysningene som han har behov for, automatisk, sier Kristiansen.

Enkelt system

- Enkle menyer og et kart med enkel symbolikk gjør systemet enkelt å betjene slik at vi slipper å bruke lang tid på å utdanne soldatene på systemet.

- Dermed har de mer tid til å fokusere på hovedoppgaven sine, forklarer Kristiansen og legger til at samarbeidet mellom NOBLE som prosjektorganisasjon, FLO og KDA har vært meget godt.

Kristiansen trekker spesielt frem samarbeidspartnerne i FLO/IKT TAKT K2IS, som spesielt gode støttespillere.

- De har jobbet hardt for å finne praktiske løsninger på problemene som vi har kommet over, og resultatet som vi nå prøver ut er en meget god løsning for soldatene på bakken, forklarer Kristiansen.

- Vi har kunnet jobbe mot felles mål, med innsatsvillige og produktive folk på alle nivåer i prosessen. Den positive prosessen toppes av innsatsen som nå legges ned av soldatene i stridsvognseskadronen her nede, som gir oss mye god tilbakemelding på både positive og negative elementer i systemet, forklarer Kristiansen.

Ønsker utvidelse

- De erfaringer dette eksperimentet gir er derfor viktig å føre tilbake til FLO slik at behovene tas med i den videre utviklingen, forklarer Kristiansen.

FAKTA

Battlefield Management System (BMS) i Kabul

- En plasmaskjerm inne i eskadronens operasjonsrom viser kart over Kabul by. Ikoner viser hvor de forskjellige kjøretøyene er til enhver tid.
- Gjennom Multirolleradioen, som er installert i hvert kjøretøy, blir posisjonen til hvert av dem overført til operasjonsrommet. Det skjer kontinuerlig med alle kjøretøy som er oppsatt med systemet.
- Sjefen, og alle kjøretøyene som er ute, får et sanntidsbilde av hvor avdelingen er til enhver tid. Det betyr økt sikkerhet for mannskapene. Dersom noe skulle skje, vet alle hvor de er.

Fakta om NOBLE-eksperimentet

- Benytter NORTaC-C2IS stridsledelse, utviklet i samarbeid mellom Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) og Kongsberg Defence and Aerospace (KDA)
- Bygger på det systemet stridsvognseskadronen i BN2 gjennomførte prøver med i 2003 til 2005
- Systemet benytter en liten PC med trykksensitiv skjerm

Videre utvikling av BMS-systemet

- NOBLE og FLO vil ta med utfordringene som mannskapene har kommet over i Kabul tilbake til Norge for å utbedre systemet
- Forsøkene fortsetter i Kabul
- Muligheten for bredere rapportering av momenter som er relevante for fredsopprettende tjeneste, vil bli vurdert
- BMS, som må dekke behovene for høyintensitetskrigføring, møter nye krav sett i lys av operasjoner som gjennomføres i Kabul

Sjefen for stridsvognseskadronen, selv om han mener BMS har kommet langt i riktig retning, ønsker seg en utvidelse av systemet som også kan inkludere fotpatruljer.

- Med en GPS-sender og et personlig samband på hver soldat vil vi oppnå ytterligere kontroll med hvor mannskapene befinner seg og hvordan situasjonen er i området, også når de har lastet av kjøretøy. Det vil bli den neste viktige utviklingen, forklarer Aarboegh, som håper at muligheten byr seg til å fortsette BMS-eksperimenteringen når eskadronen er tilbake i Norge over nyttår.

Major Vaagland mener også at det ligger et stort potensial innenfor BMS-systemet, også på et høyere operativt nivå.

- BMS vil ha nådd sitt fulle potensial når alt fra norske fotpatruljer på bakken til allierte avdelinger og ikke minst flernasjonale flyressurser kontinuerlig kan ha et tilsvarende helhetsbilde tilgjengelig. Det er det målbilde jeg ser for meg for et slikt system, konkluderer Vaagland.

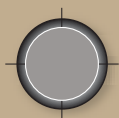
Det nye Kafo styret Fra venstre: Eystein Andersen, Elev sivile skoler, Trond Birger Nerberg, LKSK, Håvard Johansen, KS, KAFO-leder, Per Kallevåg, SKSK, Christina Monge, SKSK, Rune G. Wollestad, KS Lars Ullensvang, LKSK Kjevik, Nestleder KAFO

De etterhvert så populære Rallystolene ble flittig brukt på Geilo. Her er det BFO leder Didrik Coucheron som kjører det han er god for.

VELLYKKET LANDSKONFERANSE

Tekst: Lars Kristian Danielsen
Foto: Hilmar Haldorsson

Som alle andre lokalforeninger i BFO har også KAFO og BESO en litt annen start enn kalenderåret. Året starter med Landskonferansen på høsten, hvor nye styre velges og neste års handlingsprogram og vedtekter meisles ut. Årets konferanse var lagt til Highland Park Inn på Geilo en våt og GRÅ novemberhelg.

Til tross for dette var totalt var 59 BFOere samlet på Geilo den første helgen i november.

Agendaen var Landskonferanse for BFOs elevorganisasjoner BESO (Befalselevenes samarbeidsorgan) og KAFO (Kadettforum). Av de ansatte stilte leder Didrik Coucheron, OTVene Sten Rune Karlsen (Viken), Pål Sævik (Viken), Mathias Echoldt (region Nord) samt marked og rekrutteringsansvarlig Lars Kristian Danielsen.

Landskonferansen var for andre året på rad samlokalisert med NOF. Selve lokaliseringen må vurderes til neste gang. Geilo er ikke verdens navle, og mye tid som kunne vært brukt til konstruktivt arbeid går bort i reise.

Lørdagens foredragsenase ble åpnet av

BFO leder Didrik Coucheron. Han brukte en liten time på å fortelle kadettene og elevene om hva som rører seg BFO speilt og Forsvaret generelt om dagen. Foredraget var grobunn for lange og gode diskusjoner helgen igjennom.

Seansen fortsatte med foredrag av Kontreadmiral Jørgen Berggrav fra Forsvarsdepartementet og Major Frode Dale.

Jørgen Berggrav er sjef for adveling IV i Forsvarsdepartementet. Det er avdelingen for forsvarspolitik og langtidsplanlegging. Admiralen skapte med sitt foredrag om fremtidens utfordringer stort engasjement.

Frode Dahle sammen med til venstre avtroppende BESO leder Ola Vassli og til Høyre Avtroppende KAFO leder Anders Fiskerstrad

Det nye BESO styret: Fra Venstre Styremedlem Eirik Stendahl (GSV), Styremedlem Espen Molnes (FIH), vara Hans Myraune (LBSK), nestleder Marius Størdahl (KNM HH), styremedlem Hege Jacobsen (IngBn), leder Alexander Kristiansen (GSV), sekretær Alexander Elboth (KNM HH) styremedlem Dag Kaavaag (FTBS), vara Kjersti Haug (LBSK) og vara Gaute Stormbo (FMPS)

PÅ GEILO

Spesielt kadettene hadde mange spørsmål til Berggrav da konfransier Håvard Johansen åpnet for debatt. Han utfordret kadettene til å bruke muligheten til å komme med konstruktive innspill/spørsmål til Berggrav.

Foredraget til Frode Dale var noe utradisjonelt mtp tidligere Landskonferanser, men falt likevel i smak blant elevene og kadettene. Den tidligere BFO tillitsvalgte Majoren har spesialisert seg på temaet: "Førstegangsleder" Han hadde en rekke innspill og tips til deltakerne som alle i nær fremtid skal ut å praktiser som ledere i Forsvaret.

Søndagen gikk med til den mer formelle biten. Nye vedtekter og handlingsprogram ble vedtatt og til slutt ble nye styrer og ledere valgt.

KAFO skal det kommende år ledes av en "gammel traver." Håvard Johansen (ca56) har tidligere vært OTV og har også sittet i Hovedstyret tidligere. Han er for tiden Hærstipendiat, som er siste år med KS 2 elever i Hæren.

BESO leder Alexander Kristiansen (24) har en variert bakgrunn både fra det sivile og militære. Han tjenestegjør til daglig ved GSV.

Rammene rundt arrangementet på Geilo var de beste. Vi fikk god mat og flott oppvarmingen på hotellet. Tilbakemeldingene fra deltakerne var udelte positiv etter helgen, med lokaliseringen/ reisetid som eneste ankepunkt. Det ble også diskutert hvorvidt det er formålstjenelig å samlokalisere konferansene med NOF.

FP

Forsvarets Personellservice

**Derfor er så mange BFO-medlemmer
også medlemmer i FP:**

Fordi FP gir sine medlemmer:

- Høy rente på innskudd
- Gode lånebetingelser
- Store rabatter på forsikring
- Gratis betalingsoppdrag
- Kredittkort med gode betingelser
- Gebyrfrie tjenester
- Personlig service

Vil du vite mer om FP-tilbudene?

Besøk våre hjemmesider på www.fpservice.no

Eller kontakt oss på telefon: 2309 2400 – fax 2309 2499

E-post: fp@fpservice.no Post: Postboks 1493 Vika, 0116 OSLO

**FP kan også tilby nettbank
til sine medlemmer**

For søknad gå inn på våre hjemmesider:

www.fpservice.no

– Det lønner seg å være FP- medlem –

NY OTV I MIDT-NORGE

Fra Persaunet i Trondheim har nå vår nye OTV Midt-Norge, Kristian Taro Grøn, overtatt styring og kontroll i "teigen". Kristian er kaptein i Hæren, 38 år og gift med Elisabeth. De har fire barn i alderen 1 ½ til 14 år. Vår nye OTV er født i Tokyo, oppvokst i Sandefjord og Oslo med noen avstikkere til USA og Zambia. Med slik global erfaring, skulle det ikke være vanskelig å finne veien ut til våre medlemmer i midten av Norge.

Grøn sin militære utdanning:

Befallsskolen for Hærens samband: 1986-1987
KSG: 1988-1990

Tjenestebakgrunnens hans er:

NHLF/IR 16: 1987-1988
GP 1990-1994
EKKP/DIV 6 1994-1996
DKT 1996-2001
FLO/IKT 2000-2005

BFO-erfaring:

ATV/vara HTV 1996-2001
Styremedlem lokalforening Nidaros 2001-2003
Lokalforeningsleder 2003-2005

Kristian har vært med på omstilling i FLO de siste 2,5 år. En avdeling (FLO/IKT) som forøvrig har skiftet navn fire ganger innen samme periode!

Kapteinens fritid går med til familieliv, diverse oppussingsprosjekter inne og ute, og bygging av hytte i hjembyen Sandefjord. Vi ønsker Kristian velkommen på laget, og lykke til!

 holst.clausen@bfo.no

NETCOM WEBSHOP ER NÅ KLAR!

BFO har den siste tiden hatt stor pågang fra medlemmer som lurer på om vi snart har klar en løsning for kjøp av mobiltelefoner. Vi har fått i stand en løsning, og kan i samarbeid med Netcom i dag presentere ny webshop for mobiltelefonkjøp, sier Lars Kristian Danielsen til Offisersbladet.

Her kan medlemmer som benytter seg av det eksisterende Union Talk abonnementet kjøpe mobiltelefoner. Ny avtale på ringepriser- og løsninger med trådløs familie er fortsatt under utarbeidelse. Vi vil selvsagt publisere dette så snart det er klart. Jeg håper medlemmene kan leve med dette, sier Danielsen.

- Videre vil jeg presisere at i det bindingstiden på Union Talk går ut er det viktig å oppdatere abonnementet slik at du får 100 kroner i rabatt på abonnementet pr måned. Det vil si at det koster deg 9 kroner (109,- minus 100,-). Dette er også forklart på webshopen.

 jo.petter.ydstie@bfo.no

KORTINFO:

ATM/ FR del II

Forhandlingene om nytt Fredsregulativ er i gang, og partene har allerede utvekslet det første settet med krav og tilbud. Det eksisterer pr dato en forventning om at forhandlingene kan være ferdig før jul.

ATM - forhandlingene starter offisielt 13. desember.

Fønix 2

Forhandlinger og drøftinger for Føniks 2 er planlagt gjennomført i perioden 16/12 – 21/12.

Ny OPL skal i henhold til planen være ferdig til 1/1 2006.

SKIFTE AV OTV I REGION INDRE ØSTLAND

Etter to og et halvt år takker OTV, Indre Østland Martin Johnsen for seg, og trer tilbake i linjen igjen. Martin ble pappa for andre gang ila høsten, og skal fra 1. desember tilbake til sin faste stilling som feltprest på Jørstadmoen.

Som ny OTV i regionen er tilsatt major Grethe Øverby. Grethe kommer fra stillingen som Kommandant på Kongsvinger festning, og har allerede tiltrådt sin nye stilling. Hun har trådt sine feltstøvler i Artilleriet, og har tjenesteerfaring blant annet fra HV-02 og nå senest fra HV-04, hvor hun har jobbet som personellsjef. Grethe har fått kontor

på Terningmoen, og vil få hovedansvar for Østledalen Garnison, og Hamar. Det er mye kjøring i region Indre Østland for OTVene. For den nye OTVen blir det daglig pendling mellom Roverud og Terningmoen, en tur på 91 km.

- Jeg ser frem til å jobbe med personell igjen, et arbeidsfelt jeg trives svært godt med, sier Øverby i en kort kommentar.

 Tekst og foto: Arild Helgesen

VIL STANSE RYKTEFLOM

BFOs OTV i Troms og Finnmark, Mathias Eckholdt, sier til Offisersbladet at frustrasjonen over mangel på informasjon samt innsyn i planer og prosesser, er stor blant befalet i Brigade Nord. Nå har han tatt saken opp med GIH. - Jeg opplever samtalene med GIH som meget konstruktive, sier Eckholdt.

Lt. Mathias Eckholdt, OTV Nord-Norge

Mandag 14. november møtte Eckholdt Generalmajor Robert Mood. Med på møtet var også nestleder i BFO, Eivind Røvde Solberg, og sekretariatsleder Arild Stange. Når vi stiller med en så tung delegasjon, så er det fordi vi tar denne saken alvorlig, sier Eckholdt til Offisersbladet. – Vi kan ikke leve med en situasjon der informasjonen filtreres eller regelrett stanses på vei ned til den enkelte avdeling og arbeidstakerne. Våre viktigste informasjonskanaler har blitt media og rykter. Dette er svært uheldig, og skaper mye frustrasjon, og mye av informasjonen i media er dessuten direkte misvisende.

GIH fikk i møtet høre at BFO mener Hæren har en kommunikasjonsutfordring i Nord-Norge. GIH ga uttrykk for at hans budskap ikke alltid når frem til befalet i Hærens avdelinger tidsnok, i forhold til grep som må gjøres innen materiell, kompetanse og utdanningsplanlegging. BFO og Hærstaben har felles agenda her. GIH ga også uttrykk for at det viktigste vi gjør er å ta vare på personellet og at det er nettopp personellet som er den kritiske ressurs i Hæren, særlig i den omstillingen som vi har og har hatt over lengre tid.

- BFO vil nå i samarbeid med ledelsen i Hæren og i HSTY, iverksette tiltak for å sørge for at våre medlemmer sikres informasjon om prosesser og planer som omhandler Hæren og Brigade Nord, sier Eckholdt. - Ikke minst mulig gjøre diskusjon og meningsutveksling rundt faglige spørsmål.

GIH og hans stab vil sørge for at sentrale beslutningstakere og fagsjefer

Maj. Eivind Solberg, nestleder BFO

møter på disse BFO-samlingene, sier Eckholdt, som vil samarbeide med lokalforeningene og regionstyret om dette.

-Jeg synes at BFO's målsetning om samarbeid for å oppnå resultater for våre medlemmer og avdelingene de arbeider i, bærer frukter, forteller Eckholdt videre. -Jeg oppfatter de samtalene som har funnet sted lokalt og sentralt med Hærens ledelse som meget konstruktive og positive.

Nestleder i BFO, Eivind Røvde Solberg sier at det nå er en gryende debatt om Forsvarets basestruktur. – Både Generalinspektøren for Sjøforsvaret og Hæren har signalisert at det på noe sikt vil være behov for å redusere basestrukturen dersom bevilgningene ikke økes. I Hæren har fraværet av informasjon til de ansatte skapt mye frustrasjon, sier Solberg til Offisersbladet.

- Vi har en situasjon hvor media har blitt den viktigste informasjonsbæreren. Dette vil BFO gjøre noe med. BFO har nå tatt et initiativ overfor GIH for å få rettidig informasjon frem til de ansatte på en slik måte at den blir forstått. Det er viktig at personellet nå tas på alvor, sier Solberg.

- BFO erkjenner at omstillingen i Forsvaret ikke er over, sier Solberg. – BFO ønsker å være en konstruktiv medspiller i de utfordringene vi står foran. Vår viktigste oppgave å sørge for at det er balanse mellom Forsvarets og personellets behov. Rett informasjon til rett tid er en del av dette.

jo.petter.ydstie@bfo.no

MINNEORD

Det var med sorg og vantro at vi på Fellesoperativt hovedkvarter (FOHK) mottok meldingen om at vår gode kollega, oberst Margunn Dahlen, brått og uventet hadde gått

bort, kun 42 år gammel. Dahlen bodde i Nittedal og pendlet til Stavanger.

Hun falt plutselig om på en joggetur fredag 11. november og tross iherdig innsats fra helsepersonell stod livet ikke til å redde. Hun sovnet stille inn lørdag 12. november på Rikshospitalet omgitt av sine aller nærmeste.

Margunn Dahlen begynte sin militære karriere på befalskolen for Hærens våpentekniske korps i 1982. Hun ble sersjant året etter og tok Krigsskolen skoleåret 1986/87. Margunn Dahlen fortsatte sin videre utdanning innen Forsvaret og hun har gjennomført Hærens forvaltningsskole kort og langkurs.

Hun har hatt en variert og krevende karriere i inn og utland, blant annet som observatør i UNTSO i Midtøsten i 2002-2003. Hun ble beskikket til oberstløytnant i 2003 og hun ble tilbeordret som sjef for Personell- og økonomistaben, FOHK, med oberst grad fra september 2005.

Vi har lært Margunn Dahlen å kjenne som en faglig dyktig, pliktoppfyllende og rettskaffen offiser med stor omtanke for sine medarbeidere.

Hun har i den korte tiden hun har tjenestegjort ved hovedkvarteret vunnet innpass overalt og har rukket å bli en kjær medarbeider og venn for mange her på Jåttå.

Vi vil alltid tenke tilbake på henne som veldig entusiastisk i alt hun drev på med, som en usedvanlig varm og raus kollega som alltid hadde omtanke og vennlige ord til sine kolleger.

Våre tanker går i disse dager først og fremst til hennes ektemann og offiserskollega, Thor Erik Moe, og den øvrige familie i denne vanskelige tiden.

Vi har mistet en god kollega, medarbeider og et strålende medmenneske i oberst Margunn Dahlen.

Vi lyser i takknemlighet fred over hennes minne.

Jan Reksten
Viseadmiral

Sjef Fellesoperativt hovedkvarter

BFO MED GJENNOMGÅENDE TILLITSVALGTOPPLÆRING I 2006!

BFO-skolen har de siste årene bestått i å opprettholde en aktivitet innen medlemsorientert kompetanseheving. Det er nå på tide å videreutvikle dette til noe mer enn det er i dag. Det er derfor viktig å se på muligheten til å gjøre BFO-skolens kurs til noe mer enn det er i dag. Derfor vil BFO Tillitsvalgtutdanning bli en realitet i 2006.

Hensikten med dette er å gi noe til både individet og organisasjonen. Individet skal få en helhetlig kursing som gjør kursdeltakeren i stand til å kunne fungere som ATV/HTV/lokalforeningsleder. I tillegg er det ønskelig å etablere grupper som følger hverandre gjennom et opplæringsløp. Dette vil danne et nettverk for BFO-tillitsvalgte, som BFO og Forsvaret vil kunne dra nytte av både på kort og lang sikt. For BFO som organisasjon vil dette sikre en utdanning av kompetente lokale tillitsvalgte. Det sikrer organisasjonen en brønn for å målrettet kunne rekruttere sine fremtidige medarbeider på lokalt, regionalt og sentralt nivå. Dette vil gi oss mulighet til å ta direkte kontakt med medlemmer som vi vet har den kompetansen som skal til og etter enighet kunne bruke den kompetansen der det trengs.

Oppbyggingen av Tillitsvalgtopplæringen vil være modulbasert. Kursdeltakerne som tar de fire kursene i "pakken" i løpet av to år vil få et bevis på at de har gjennomgått BFOs Tillitsvalgtopplæring innen de aktuelle emnene. Helheten av disse kursene vil være med på å gi en bred og sterk kompetanse som vil dyktiggjøre den enkelte, ikke bare i BFO, men i forhold til sitt virke i Forsvaret. Hvor mange plasser som man skal ha på den gjennomgående opplæringen vil variere

ut fra søknadsmasse, økonomi og tilgjengelig kompetanse, men det vil i allefall bli tatt ut fem deltakere som får den gjennomgående opplæringen i 2005. Det kan bli flere dersom søkningen er stor. Dette vil si at det fortsatt vil være mange plasser tilgjengelig på de kursene som gjennomføres for de som enten ikke får plass på gjennomgående eller som ikke har tid til å ta alle innen ett kalenderår.

For 2006 og 2007 vil følgende kurs gjennomføres:

- a.
- b. Lover og avtaleverk for militært ansatte i Forsvaret
- c. Forhandlingsteknikk: Hvordan legge grunnlag for en god forhandling/drøfting.
- d. Omstilling: Det teoretiske grunnlaget og den praktiske gjennomføringen av en omstilling.
- e. Media og påvirkning: Hvordan bruke media i aktiv påvirkning av dine omgivelser.

Kursene gjennomføres som 4x1 kurs på tre dager inkludert reisetid. Datoer vil bli publisert i Offisersbladet og på www.bfo.no.

Kurs som er tatt innen Lover og Avtaler, Forhandlingsteknikk og Omstilling fra 1/1-2003 og fram til i dag vil bli godkjent som en del av Tillitsvalgtopplæringen.

BFO-skolens tilbud til medlemmene fremstår som troverdig og relevant. Det er viktig at kurstilbudet har en nytteeffekt for så vel deltakere som organisasjonen. Derfor vil et fokus på en helhetlig tillitsvalgtopplæring være positivt for BFO og kursdeltakeren.

KURS I BFO-REGI!

Etter initiativ fra Lokalforeningen på Rena gjennomførte OTVene i Region Indre Østland denne uken et kurs i Lover og Avtaler for tillitsvalgte i Østerdalen Garnison.

Det ble gjennomført en introduksjon, og innføring i de forskjellige Lover og Avtaler som man som tillitsvalgt på lokalplan har behov for å kjenne til, og vite litt om. Det ble to interessante dager på Terningmoen, hvor et tomt SVI-bygg ga stort handlingsrom for de 9 kursdeltakerne.

Første dag ble avsatt til regelverket rundt blant annet medbestemmelse, Tjenestemannslov, Tjenestetvistloven, AML, Ferieloven. På kvelden, etter at hodet på samtlige var på bristepunktet av all den nye kunnskapen, ble det felles middag ute for de som ville delta. På godt BFO-vis fortsatte så diskusjonene utover nattetimene.

Dag 2 var viet Tariff, og introduksjon til alle de spennende mulighetene som ligger innenfor Hovedtariffavtalen ol.

Tilbakemeldingene fra deltakerne var udelte positive i en felles erkjennelse av viktigheten av å ha kompetanse på disse feltene for å kunne gjøre en best mulig jobb som tillitsvalgt for BFO.

 OTV Arild Helgesen

NYTT LOKALFORENINGSSTYRE PÅ GARDERMOEN

Etter en tid hvor lokalforeningen på Gardermoen har ligget nede, har den nå reist seg opp som en fugl FØNIX fra asken

Tekst og foto: OTV Arild Helgesen

Å referere til FØNIX eller FØNIXS i disse ulvetider er kanskje ikke så lurt, men allikevel. Det er nemlig noen år siden det er gjennomført noe årsmøte i lokalforeningen på Gardermoen. Tillitsmannsarbeidet har imidlertid fungert på avdelingsnivå.

Årsmøte i lokalforeningen på Gardermoen

ble gjennomført iht vedtektene i begynnelsen av oktober. 10 medlemmer var møtt frem for å få en orientering av initiativtaker, Roger Mekiassen, som hadde påtatt seg å dra i gang et årsmøte for å få valgt et nytt styre.

Det var ikke mange innsigelser til initiativet, og nytt styre for Gardermoen ble valgt ved akklamasjon. Som leder ble valgt Roger Mekiassen, som er 2P på 135 Luftving.

Lt Roger Mekiassen, lokalforeningsleder BFO Gardermoen

OMSTILLINGSBREV NR 6/2005

Omstillingen raser av gårde i et tempo som nærmer seg det totalt uoversiktlige. Sjefer klager på tidsnød, avtaler må settes til side, hensynet til personellet går foran alt annet? Det springende punkt nå er 28. november, da lukkes org 3. Hvem har bestemt dette og hvorfor? Det er en tjenesteplikt å kjenne Hoved-avtalen og tilpasningsavtalens innhold og praktisering. Jeg lurer på hvor lojaliteten til inngåtte avtaler er, men lojalitet er kanskje ikke så viktig når det gjelder ansvarlige sjefer?

Hvem kan søke på utlyste sivile stillinger

Med utgangspunkt i at et yrkebefal søkte på en sivilt utlyst stilling og at arbeidsgiver trakk søknaden med utgangspunkt i at kun sivilt personell kunne søke. BFO har etterlyst arbeidsgivers hjemmelsgrunnlag for å trekke søknaden, relatert til at vi nå er underlagt samme lovverk. Det ligger implesitt at yrkesbefalet måtte si opp sitt ansettelsesforhold som militær om han skulle bli tilsatt som sivil. Dette er en viktig prinsipiell avklaring mht befalets rettigheter og muligheter i fremtiden. BFOs standpunkt er at militær kompetanse ikke kan være diskvalifiserende om tjenestemannen ellers tilfredsstiller alle andre krav.

Helsekontroller og de ansattes rettigheter

BFO fremmet for noen måneder siden et krav til Forsvarets Hovedarbeidsmiljø-utvalg vedrørende periodiske 5-års helsekontroll og legevurderingen ved seleksjon til internasjonal tjeneste. I dag tas det en masse prøver av personellet uten at tjenestemannen får kjennskap til hvorfor prøvene tas, resultat og evt konsekvenser av prøvene. Dette reguleres av Helsepersonelloven og pasientrettighetsloven. Etter BFOs skjønn etterlever ikke Forsvaret disse to lovene, enn så lenge. Svaret etterlyses!

Fokus på etikk og manglende arbeidsgiveransvar

Sjefen for Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) vil nå at samtlige medarbeidere skal skrive under på at de har lest og forstått FLOs etiske retningslinjer (29 sider). Personellet i FLO vil få seg forelagt etiske retningslinjer på neste medarbeidersamtale og underskrive på at disse er lest og forstått. Det neste er vel at han gjør det samme med Hovedavtalen, Fredsregulativet, ATM, diverse særavtaler, Forsvarets Personellhåndbok osv. BFO har mottatt mange kritiske merknader til denne form for kompetanseheving. Brudd på etiske lover og regler kan i sin ytterste konsekvens få strafferettslige konsekvenser. Nettopp derfor må de ansatte

gis en grundig innføring i ny etikk, lover og regler gjennom kompetansehevende kurs/seminarer.

Overføring av Garnisonshelsetjenesten til FSAN

I FSJens virksomhetsplan, rettelser og tillegg nr 6 ble det besluttet at garnisonshelsetjenesten skulle overføres til FSAN innen 28 februar 2006. I møte mellom FSAN, FST, FOKUS og grenstabene, opprettholdt FST og FOKUS kravet om overføring pr 1. januar 2006. Dette til tross for at lokal behandling ikke er gjennomført iht HATA. Begrunnelsen var fristen (28/11) for å legge stillinger inn i ORG 3, samt problemer med lønnsutbetalingene om ikke dette ble gjort. Arbeidstakerorganisasjonene ble igjen presset til å akseptere kvasiløsninger og omgåelse av Hovedavtalen m/tilpasningsavtalen. Nå ble det en flat overføring pr 1/1-06, (drøftings- og forhandlingsmøte 25/11) og så fortsetter arbeidet utpå nyåret. Det skal bli gøy å se hva som skjer med personell i Luftforsvaret som har fått utsatt fristen til vårparten, blir vel mye lønnstrøbbel der da??

Ny organisasjon i Forsvarsstaben

Partene er enige om nye organisasjon i Forsvarsstaben. Fellesstab, Personell, økonomi og styring (PØS). Tidligere hadde partene blitt enige om Forsvarets Personell-tjenester (FPT) – en underavdeling til PØS. Innplassering av personell i FPT og FST er gjennomført og til tross for at man godt kunne innplassert personellet utfra andre kriterier enn i Forsvaret ellers var vi pinlig nøyaktig med ikke å forfordele FST. FST ble noe større enn først forutsatt, men dette er en nødvendighet for å få staben til å virke etter sin hensikt (i tråd med BFOs tidligere påstand). Vi antar at det blir en nye omorganisering, stor eller liten, når FST skal inn i det nye Forsvarsbygget neste år. I sum har omstillingen vært noe uoversiktlig, FST er på ingen måte bedre enn avdelinger i linjen og det har overrasket meg. OK, nå er vi ferdig og vi ser fremover.

NEPTUN klar for 2006

Partene er enige om ny organisasjon, etter en disputt om Marinejeger-kommandoen. Disputten medførte ny lokal behandling, med påfølgende sentral behandling. Marinejegerkommandoen er nå etablert som en firkant i den store firkanten som nå heter Marinens jegeråpen. OK, det ble noen midlertidig løsninger inntil infrastrukturen er klar i Ramsund, men da er i allefall politiske vedtak oppfylt. Etter BFOs skjønn er det for mange tidsbegrensede stillinger i Sjøforsvaret. Med ny lov er konsekvensene høyst uklare og vi vil ta dette opp med FST for å få noen prinsippavklaringer. I samme møtet forhandlet vi også firkantorganisasjon for Kystvakta og la premissene for OPL/F mht tidsbegrensede stillinger.

Noen dager senere sto Kystvakta stab og treningssenter for tur. Organisasjonen ble godkjent, men det var en del uoverensstemmelser mht stillingsbeskrivelsene. Dette gikk på urintesting, formelle ting og utdanningskravene. Også disse forholdene ble vi enige om.

Så begynner uklarhetene. Voksenopplæringen og sanitetsstillinger var drøftet inn i RSF, med tanke på senere overføring til FLO. Voksenopplæringen skal til Forsvarets skolesenter, men de vil kun ha personell relatert til overførte stillinger. Sjøforsvaret må ta hånd om overtallig personell – helt ulik den praksis som har vært kjørt til nå. BFO finner grunn til bekymring dersom FST skal endre forutsetningene for behandlingen av slike saker uten at dette er behandlet med de sentrale organisasjonene, da blir også vi usikre – tabbe av FST – hva er ny praksis i kommende saker?

Overføring av sanitetspersonell til FSAN, utfra en hasteløsning – igjen pga datoen 28. nov 05. Med samme begrunnelser som tidligere hastesaker – HATA settes mer eller mindre til side for å ivareta personellet og vi må på ny med FSAN godta løsninger som ikke er i samsvar med HATA. BFO vil ta dette opp på neste møte i Forsvarets Hovedarbeidsmiljøutvalg. Dersom det er

slik at Forsvarssjefen ikke kan etterleve inngåtte avtaler, lover og regler på grunn av tempoet i omstillingen bryter han selv den tjenesteplikten han har pålagt alle ansvarlige sjefers jfr HATA § 1.12

Program GOLF en begynnende katastrofe?

Program Golf er Forsvarets felles satsing på nytt styringssystem for økonomi, personell og logistikk. Felles Integrert Forvaltningssystem (FIF). Golf er et viktig omstillings-verktøy, som skal hjelpe Forsvaret til å nå omstillingsmålene over tid. Program Golf gjennomføres som en serie av delvis parallelle omstillingsprosjekter med varierende omfang. Det største prosjektet var innføring av lønns- og eksterntregnskapsløsningen (LP1) fra 2002-2004. Nå pågår arbeid med flere data-kvalitetsprosjekter innenfor personalområdet. Program Golf har også ansvaret for drift og videreutvikling av de leverte FIF-løsningene og eksisterende forvaltningssystemer (FIS/F). Høsten 2004 ble det også gjennomført et forprosjekt innenfor logistikkområdet. I etterkant av dette forprosjektet vurderer Forsvaret nå omfang av et eventuelt leveranseprosjekt, og i hvilken grad eksisterende logistikk-systemer skal gjenbrukes.

Så vidt BFO har kjennskap til har en gruppe på fire personer vurdert tre ulike rapporter (to eksterne og en intern), som tar for seg program Golf's fremtid. Prosessen som leder frem til en beslutning opptar naturlig nok personellet i program Golf, i tillegg til konsekvensene av en slik beslutning. BFO er sterkt skeptisk til de prosesser som nå pågår - forutsetningene for omstillingen var jo nettopp Program Golf. Gevinstene er allerede tatt ut – verktøyet uteblir – vi kan få en kvasiløsning til flere hundre millioner kroner.

Jeg har ikke mye peiling på datasystemer, men når man integrerer andre etablerte systemer inn et nytt system, skal det ikke store fantasien til for å konkludere med at en endring i SAP, kan koste oss dyrt i oppgradering i eksisterende systemer.

Utviklingen i Forsvarets Logistikkorganisasjon

Den siste perioden har partene jobbet med evalueringsrapport for FLO fase 1 omstillingen i FLO (de elementer som ble forhandlet inn 1/9-05). På møte med sjef AGO ble organisasjonene informert om store omstillinger i tiden som kommer. Betydelig reduksjon av antall kvadratmetre, nedbemanning med ca 1100 årsverk og innsparing av kr 600 mill på driftsbudsjettet. I denne situasjonen nedlegges AGO og det etableres et omstillingskontor for 6 mnd i staben. Her gjør FLO en merkelig manøver, utfordringene

står i kø og så kvitter de seg med kompetansen, det skal bli utfordrende å følge FLO fremover.

Hærens raske og overraskende utfasing av LEO 1 i Nord Norge skaper unektelig store utfordringer for FLO, som er dimensjonert for å levere tjenester som kanselleres over natten. Lov- og avtaleverk er ikke innrettet mot dette.

BFO er sterkt kritisk til manglende informasjon om helheten mellom Forsvarets helhetlige omstillingsplan og FLOs situasjon i et PTO perspektiv. I denne sammenheng nevnes bl.a. et stadig mer anstrengt arbeidsmiljø og utstrakt bruk av styringsretten i bortsetningsprosjektene. Når arbeidsgiver ikke tar personellet på alvor må de ikke regne med drahjelp fra organisasjonene.

FOKUS har liten kontroll når det gjelder FLO, kanskje dette bedres når AGO nedlegges fra 1. januar 2006.

Hovedavtalen og reforhandling

BFO er medlem av YS Stat Hovedavtale/-omstillingsutvalg. Utvalget har 5-6 møter pr år og tar for seg utfordringer i statlig sektor innenfor medbestemmelse og omstilling. Leder for utvalget er leder Personellforbundet Edwin Værøy, sekretær er rådgiver Ingunn Bråten i YS Stat.

Bondevik-regjeringen signaliserte tidlig at de en ønsket å modernisere offentlig sektor, inklusive endringer i Arbeidsmiljøloven, Tjenestemannsloven, Lov om embetsmenn osv. I sum, en radikal endring av de ansattes arbeidsvilkår og tilsetningsforhold. Det er grunn til å tro at Bondevik-regjeringen også ønsket betydelige endringer i Hovedavtalen. Med ny regjering kommer signalene om en reversering på viktige områder innenfor disse temaene. YS Stat er godt i gang med forberedelsene. Forhandling av ny HA gjennomføres 28-29 januar 2006.

Tilpasningsavtalen i Forsvaret

Ny Hovedavtale i Staten er forventet ferdig forhandlet før 1. februar 2006. FST/POD/AGA har varslet at tilpasningsavtalen til Forsvaret vil bli reforhandlet som en konsekvens av ny Hovedavtale. I denne forbindelse oppfordrer BFO enkelt-medlemmer, lokalforeninger og regionsstyrer til aktiv deltakelse når vi på nyåret skal ha en organisatorisk behandling - med utgangspunkt i ny HA.

Årlig opplærings-/erfaringsdiskusjon om HA/TA

Hovedavtalen i Staten med tilpasningsavtale for Forsvaret § 1 punkt 12 sier at partene i den enkelte virksomhet skal sammen og hver for seg sørge for en kontinuerlig oppfølging og

opplæring av ledere og tillitsvalgte, med sikte på en felles forståelse av Hovedavtalens intensjoner. I Tilpasningsavtalen fremgår følgende:

"Forsvarssjefen har gjennom sine ansvarlige sjefers plikt til å gi opplæring og ansvar for gjennomføring og praktisering av HA/TA. Det er en tjenesteplikt for ansvarlig sjef og tillitsvalgt å kjenne avtalen og innrette seg i samsvar med denne. Partene er enige om at det skal gjennomføres fellesopplæring om Hovedavtalens innhold og praktisering. Ansvarlige representanter på alle nivå har et særlig ansvar for å delta i opplæring. Årlige erfaringsdiskusjoner gjennomføres ved den enkelte DIF ultimo november" (utheving BFO).

Retningslinjer for samarbeid med FD

Forsvarsdepartementet nedsatte tidligere i år et utvalg som skulle gjennomgå retningslinjene for samarbeid mellom FD og sentrale tjenestemannsorganisasjoner basert på retningslinjene fra 1995. Nå er vi blitt enige med FD. Avtalen sikrer et samarbeid utover bestemmelsene i Hovedavtalen. Dette vil bidra til at organisasjonene kommer i inngrep på et langt tidligere tidspunkt og derved kan bidra på en positiv måte i langt større grad enn i dag i kommende omstillinger. Vi har allerede merket en positiv trend. Ett initiativ var at FD tok initiativet til et seminar om forståelsen og praktiseringen av Hovedavtalen med foredrag fra Moderniseringsdepartementet, BFO og debatt mellom ledernivå i FD og sentrale organisasjoner. Vi er på samme planet, det er å håpe at vi finner riktig kurs sammen til beste for samfunnet, Forsvaret og de ansatte.

Og snart er det Jul

Det går mot jul og roligere tider. Vårt juleønske er at arbeidsgivere på alle nivå i 2006 bestemmer seg for å lojalt følge opp det lov- og avtaleverk som gjelder i Forsvaret. Lojalitet er å tørre å si ifra når tempo medfører at lov- og avtaleverk settes til side og når personellet påføres uakseptable belastninger.

Vi på medbestemmelsessiden ønsker alle en riktig god jul og et fremgangsrikt godt nytt år.

ragnar.dahl@bfo.no

NÅ SKAL DET FORHANDLES IGJEN!

Jimmy Bjerkansmo

BFO går nå inn i en lang rekke tarifforhandlinger; samtlige særavtaler skal reforhandles, dessuten forberedes hovedtariffoppjøret til våren. Offisersbladet har spurt BFOs forhandlingsleder på

tariffisiden, Jimmy Bjerkansmo, om hva forhandlinger egentlig er for noe?

- Forhandlinger gjennomføres for at to eller flere parter skal bli enige om et resultat som partene gjensidig har plikt til å etterleve.

Det hevdes ofte at forhandlinger kan karakteriseres som vellykkede dersom forhandlingspartene hver på sin kant følger seg en smule misfornøyd. Er det slik det er?

- Dette er med respekt å melde – reinspikka tøv! Man forhandler ut fra en forestilling om at det er noe man ønsker å oppnå, ikke ut fra en målsetting om at alle skal bli like misfornøyd.

La oss tenke oss at man kommer til en enighet om noe, hva skjer da?

- Når dette noe er oppnådd, så undertegner man en skriftlig erklæring som beskriver hva man har oppnådd. Deretter har alle parter i avtalen plikt til å etterleve avtalen etter beste evne i den perioden man har avtalt.

Hvis man ikke kommer til enighet da?

- Dersom man ikke er fornøyd med det man har oppnådd, undertegner man selvfølgelig ikke en avtale. Det hender ofte at man ikke får det man håper på. I slike tilfeller har man i utgangspunktet flere valg:

- Man kan forsøke å forhandle videre
- Man kan akseptere det man har oppnådd, og tenke at man har oppnådd et utgangspunkt for videre forhandlinger ved neste korsvei
- Man kan gå til tvist i håp om å få en bedre "deal"

Hva innebærer de forskjellige alternativene?

- Dersom man forsøker å forhandle videre er dette kun en tidsbegrenset mulighet. På ett eller annet tidspunkt vil man komme til erkennelsen av at det ikke er mer å hente, og at videre forhandlingsforsøk er spilt møyte. Det som er mer vanlig er at man går til tvist; det vil si at man ber ett eller annet tvisteorgan om å avdømme saken man ikke blir enig om. Dersom man får en avdømming vil dette ha avtales kraft, og vil gjelde for den perioden tvisteorganet har bestemt.

Hvorvidt man skal be utenforstående om å avdømme en kontrovers avhenger av mange forhold som må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Blant annet vurderes det hvorvidt det er formålstjenelig å synliggjøre at man ikke er i stand til å finne fram til en avtale på egen hånd. En annen, sentral, vurdering er rett og slett om man kan ha forhåpninger om å vinne.

Dersom man ikke har håp om å vinne er det som regel ingen vits å kaste bort mer tid på saken; da får man heller holde saken varm til neste anledning byr seg.

Det aller vanligste er at man faktisk blir enig om en avtale. Det er muligens her kimen til myten om de misfornøyde parter ligger. Det er kanskje ikke så enkelt å si seg fornøyd dersom man har krevet et lønnspålegg på 20 kroner i timen, og ikke oppnår mer enn femten kroner i timen.

Likevel undertegner man en avtale om et

mindre lønnspålegg enn det man hadde forespeilet seg på forhånd ut fra forestillingen om at det man har oppnådd er bedre enn det vi hadde. Dessuten kan man alltid åpne saken igjen på et senere tidspunkt.

Hvorfor er man så nøye på å etterleve avtalene?

- I avtaleverdenen er det slik at man har spilleregler som skal, og må, følges.

Har man inngått en avtale, så har man en felles forpliktelse til å stå fast på denne, uansett hvor fornøyd eller misfornøyd man er. Alt annet vil føre til det totale anarki.

Dette er grunnen til at enkelte blir betegnet som "firkantede regelryttere". Fra tjenestemannsorganisasjonenes ståsted kunne man kanskje ønsket seg en mer fleksibel forvaltning av avtalene. I hvert fall dersom man legger enkeltsaker til grunn. Dette er imidlertid prøvet i midten av 90 – årene, og det viste seg at resultatet ikke var til gunst for noen parter. Arbeidsgiver- og arbeidstakerrepresentanter på alle nivå sto tilbake i en tilstand av konstant forvirring om det avtalte forvaltningsregime.

For øvrig tok det ikke lang tid før man begynte å omtale urettferdigheten i at man hadde ulik praksis for tilsynelatende samme tilfeller.

Blir det bra avtaler denne gangen?

Hvorvidt avtalene blir bra, er opp til den enkelte å bedømme ut fra sin egen situasjon. Det som er et suksesskriterium for meg er at avtalene oppfattes som forbedret av flest mulig BFO – medlemmer. Jeg ønsker å kunne se BFO – medlemmene inn i øynene og si at jeg fikk ut alt som var å hente – denne gangen.

Offisersbladet

ÅRSMØTE I LOKALFORENINGEN PÅ SESSVOLLMOEN

I tråd med bestemmelsene gjennomførte lokalforeningen på Sessvoll sitt årsmøte den 18 okt. Til tross for lovnader om både pizza og messebesøk var oppmøtet på årsmøte heller svakt.

Valgkomiteen med major Robin Gule hadde imidlertid gjort en god jobb, og fått mange interesserte på listen over kandidater til verv i styret.

Jarle Birkeli har vært lokalforeningsleder det siste året, og sa seg villig til å fortsette nok et år. Styret blir forsterket

med flere styremedlemmer, slik at alle avdelinger på Sessvollmoen, og Hauer seter blir representert.

Jarle takker av to trauste styremedlemmer for godt arbeid, Hagerup og Liebråten

Jarle Birkeli tar nok et år som lokalforeningsleder

OTV Arild Helgesen

TANKER I JULETIDEN

Vi har igjen lagt et hektisk år bak oss. Det har vært mange hyggelige møter i forbundene, og vi har i fellesskap jobbet oss gjennom politiske utfordringer. Samtidig har det rundt oss vært mange tankevekkende hendelser.

Noen ganger synes jeg det er interessant å bruke lyrikk for å tenke over dagliglivets små og store hendelser. Rudolf Nilsen skrev en gang følgende:

Barnet springer på stranden
og plukker kulørte stener
og vraker en sten for en annen,
fordi det oppriktig mener
at den det fant sist er den peneste
og glatteste og reneste

Gamlingen rusler på stranden
Så kroket av oldingplager.
Han stanser ved barnet i sanden
og tenker på livets dager,
og tenker som så, at hver eneste
engang har vært den peneste.

Dette er både vakkert og tankevekkende, og får meg til å dvele litt ved hva vi vil med YS. Visjonen i prinsippprogrammet vårt innledes med: "YS skal forene fellesskapets styrke og enkeltmenneskets behov". Utsagnet rommer mye. Lenge har vi vært opptatt av et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv; hvor vi stadig vekk må minne om at dette også betyr hensyn til funksjonshemmede, seniorer og innvandrere. I tillegg har vi et stort likestillingsengasjement, og vi har styrket ungarbeidet kraftig.

Prøv i dette perspektivet å lese versene til Rudolf Nilsen uavhengig av hverandre. I første verset nikker vi og tenker som så at - joda, selvsagt skal barnet velger den peneste, glatteste og reneste. I det andre verset nikker vi kanskje litt kraftigere på hodet og tenker - selvfølgelig har vi alle vært den unike, og selvsagt skal vi respektere erfaring og kompetanse som livet gir oss.

YS er ikke en gamling, men en moden organisasjon som verdsetter og er i stand

til å jobbe helhetlig med mange problemstillinger. Personlig anser jeg det som et grunnleggende element for en hovedorganisasjon; ta hensyn til bredde og forskjeller.

Dette blir kanskje litt mye alvor, og det skal vi vel kunne tåle i julehøytiden. Ettertanken tror jeg gir et godt grunnlag for å sette pris på godene de fleste av oss tross alt har. Så blir det kanskje lettere å glede seg over løssluppenheten som vi også skal tillate oss. Eller for å si som Andre Bjerke:

Å, edel er kunsten å drive!
Jeg nyter hver stund jeg forspiller.
De skjønneste stunder i livet
er de da man intet bestiller.

Ha en riktig skjønn julestund!

Randi G. Bjørgen, YS-leder

Offisersbladets orkidé er avsendt til Kontreadmiral Jan Erik Finseth for hans mot til å fortelle sannheten om den økonomiske situasjonen i Sjøforsvaret, og de drastiske reduksjoner som nå iverksettes. Finseth pekte i et foredrag i Oslo Militære Samfund (gjengitt i Aftenposten) også på problemene forbundet med at Forsvarsdepartementet noen ganger omgår kommandolinjene og tar direkte kontakt med avdelingssjefer, noe han mener fører til uklare og uholdbare kommandoforhold i Forsvaret.

Godt sagt admiral! Sannheten tåler alltid dagens lys.

holst.clausen@bfo.no

- FLYTTING
- PAKKING
- LAGRING

TLF: 815 36 300
www.haugestad.no

BFO-SKOLEN – ET AV BFOS BEDRE TILBUD

BFO-skolen har bestått i mange år og videreutvikles i takt med kursevalueringer og intern revisjon. Den er vårt tilbud til deg som ønsker å ta i et tak til beste for våre medlemmer og Forsvarets interesser.

Kursene deles i 4 nivåer:

- Nivå 1 gjennomføres lokalt med primær målgruppe arbeidsplassutvalgte og lokal foreningsstyremedlemmer
- Nivå 2 gjennomføres regionalt med primær målgruppe hovedtillitsvalgte, lokalforeningsledere og andre tillitsvalgte
- Nivå 3 gjennomføres sentralt med primær målgruppe hovedstyremedlemmer, regionstyreledere og ansatte i sekretariatet
- Nivå 4 gjennomføres sentralt med primær målgruppe ansatte i sekretariatet.

På våre kurs har vi en ambisjon om å gi deg:

- Kompetanse til å bli oppfattet som en troverdig representant for de ansatte
- Følelse av mestring i rollen som tillitsvalgt
- Generell nytteverdi ut over rollen som tillitsvalgt
- Et nettverk for å utveksle tanker, ideer og erfaringer.

BFO vektlegger relasjonsbygging mellom deltakerne, og aktiviteten utenfor plenumsalen er minst like viktig. Vi forsøker gjennom humor, fysisk fostring og/eller kulturelle opplevelser å gi deltagerne en BFO-opplevelse.

Ved ledig plass så tilbys det kursplass også til medlemmer uten verv og arbeidsgiverrepresentanter.

I 2005 har vi blant annet gjennomført et nivå 4-kurs i forhandlingsteknikk og tre nivå 2-kurs med hovedtema henholdsvis:

- Forhandlingsteknikk (april)
- Tariffområdet (september)
- Lover og avtaleverk (oktober).

Evaluering skjer anonymt gjennom Quest Back, og tilbakemeldingene viser at vi lykkes med våre målsettinger. Det siste nivå

2-kurset hadde 23 deltakere og av disse svarte 21. Som hovedkarakter for kurset ga 1 deltaker karakter godt, 18 ga karakter meget godt og 2 ga karakter særskilt godt.

Erfaringsutveksling og gruppearbeid er en viktig og naturlig del av kursene. Her trekkes det frem konkrete saker som den enkelte har opplevd i tjenesten. Hvordan ble saken løst – eller hvordan bør den løses hvis den ikke er avsluttet? I noen saker er det et fasisvar, mens i andre så er man avhengig av at saksbehandler både har gode kunnskaper og god vurderingsevne samt utviser godt skjøn (rett og slett "sunt bondevett"). De tilbakemeldinger BFO får viser at Forsvaret har det vi kan omtale som stort forbedringspotensiale i så henseende...

I juni 2004 forelå det en rapport fra arbeidsgruppe – lønn og tillegg (Five-rapporten). Her fremgår det blant annet at "Den lokale partssammensetning (arbeidsgiver – arbeidstakerorganisasjonen) hvor beslutninger tas i drøfting/forhandlings-spørsmål kan også gi utfordringer for arbeidsgiver. Tillitsvalgte fra arbeidstakerorganisasjonene synes ofte å være bedre skolert og ha høyere kompetanse enn arbeidsgiversiden, når det gjelder tariff- og andre avtalemessige forhold. Dette fordi arbeidstakerorganisasjonene gjennom mange år har drevet utstrakt skolering av sine tillitsvalgte innen avtaleverket og forhandlingsteknikk. Tilsvarende utdanning har vært gitt som frivillige tilbud til arbeidsgiverrepresentantene ved forvaltnings-

skolene i Forsvaret. Erfaringsmessig har interessen for slike kurs vært liten. Arbeidsgruppen mener også at dette problemet dessverre har sammenheng med mangelfull rolleforståelse."

Dette året (med utallige forvaltningsmessige utfordringer) la Forsvaret like godt ned forvaltningsskolene! Men – BFO ser fortsatt nytten av slik kunnskap og tilbyr altså arbeidsgiversiden kursplass.

BFO-skolen har allerede lagt planer for 2006. Vi lover å gjøre vårt beste for at også de kommende kurs skal bli gode i innhold både hva angår det faglige og sosiale!

 Pål Sævik

Områdetillitsvalgt

Befalets Fellesorganisasjon region Viken

KORTINFO:

Overføring av garnisonshelsetjenesten til FSAN

Det ble gjennomført et formelt møte fredag 25 nov som i hovedsak medførte at dagens garnisonshelsetjeneste ble flatt overført til FSAN. Den videre prosessen med justering av den nye organisasjonen vil starte primo 2006.

Forhandling HVUV

Ny organisasjon for HVUV på Værnes ble fremforhandlet torsdag 24 nov.

Den nye organisasjonen består av 4 avdelinger.

HVUB i Finnmark skulle i henhold til planen underlegges HVUV administrativt, men med bakgrunn i en mangelfull medbestemmelsesprosess ble dette forløpig ikke gjennomført.

JULEKAMPANJE på BREDBÅND og IPTELEFONI

Trådløse dager hos

BlueCom og entertaiNET *

Er du også lei kaos av ledninger og adaptere i hjemmet? Nå har vi alt du trenger for å bli trådløs:

- Trådløs ruter
- Trådløst nettverkskort
- og Trådløs telefon til
- utrolige Kr. 99,- kroner per enhet.

Spar over Kr.1300,-.

Bredbånd fra Kr. 299,- pr mnd. IP Telfoni fra Kr. 99,- pr. mnd

Bestilling på www.entertai.net.no eller telefon 22 70 76 70.

* Tilbudet gjelder for nye kunder frem til 31/12-2005

YS OM ARBEIDSMILJØLOVEN

Fra den påtroppende Stoltenberg regjeringen kommer det signaler om at den nye arbeidsmiljøloven skal stoppes. Fra enkelte hold kreves det at den skal reverseres på alle punkter. - YS er glad for at man vil unngå at den nye arbeidsmiljøloven iverksettes slik den ble vedtatt. Samtidig vil jeg advare mot at man rykker helt tilbake til start, sier YS-leder Randi G. Bjørgen.

Randi G. Bjørgen poengterer at YS i denne saken har vært krystallklar og balansert.

- Det er konkrete elementer i den nye loven som en samlet fagbevegelse er motstander av: Den økte muligheten for midlertidig ansettelse, svekkelsen av stillingsvernet, arbeidstidsbestemmelsene og liberaliseringen av overtidsregelverket. På disse punktene forventer YS at den nye regjeringen reverserer loven, sier YS-leder Randi G. Bjørgen.

Bjørgen understreker at arbeidsmiljøloven er grunnsteinen i norsk arbeidsliv.

- Vi skal verne om den, samtidig som vi

jobber med å videreutvikle den. Stoltenberg II har nå mulighet til å gjøre loven enda bedre, og det gleder vi oss til! Det forutsetter imidlertid at man ikke hals over hodet forkaster fremskrittene vi klarte å oppnå i forrige runde, sier Bjørgen: - YS er fornøyd med å ha fått gjennomslag for at synet på at lønnsomhet ikke skal fortrenge arbeidsmiljøhensyn. Det er nemlig viktig å bygge opp om personalpolitikk som bidrar til høy produktivitet, lavt sykefravær og god konkurranseevne. Videre var vi glade for å bli imøtekommet på kravet om å lovfeste

deltidsansattes fortrinnsrett til å utvide sin stilling fremfor at det foretas nyansettelse i virksomheten. I hovedsak er det kvinner som arbeider deltid. Tiltak som bedrer deltidsansattes rettigheter er således viktige likestillingspolitiske virkemidler.

YS-lederen fastslår at organisasjonen også er tilfreds med økt oppmerksomhet om psykososialt arbeidsmiljø, og støtter forslagene som styrker arbeidstakernes rett til informasjon, medvirkning og kompetanseutvikling i forbindelse med omstillinger.

«ÆRES DEN SOM ÆRES BØR»

– GENERAL CARL AUGUST FLEISCHER OG DET OFFISIELLE NORGE

9. oktober sendte NRK programmet "Makten og æren", et fakta-program om general Carl August Fleischer, mannen som ble krigshelt, men

likevel ble levnet liten

heder og ære. Fleischer var i 1940 sjef for 6. divisjon i Nord-Norge og så tidlig at det gikk mot urolige tider og at Norge kanskje ville bli trukket inn i krigen. Han fikk laget en beredskapsplan for landsdelen, handlet på egen hånd og satte i gang en mobilisering. Han beordret til og med oberst Sundlo arrestert, offiseren som overgav Narvik til tyskerne uten at et skudd ble løsnet.

Mens motstanden mot tyskerne gikk i oppløsning i Sør-Norge, maktet Fleischers soldater – etter hvert også sammen med franske og engelske allierte – å påføre tyskerne store tap. De gjenerobret Narvik og drev tyskerne mot svenskegrensen. Hitler-Tyskland ble påført sitt første

militære nederlag i Nord-Norge. For sin innsats ble Fleischer tildelt høye militære ordener både fra Frankrike og Storbritannia, men forholdet til general Ruge og den norske regjeringen ble etter hvert mer enn problematisk. Han ble for eksempel fratatt ledelsen av sjøstridskreftene i Nord-Norge, og ble den 8. juni 1940 beordret evakuert.

Motsetningen kom enda tydeligere fram i London, hvor Fleischer ville prioritere oppbyggingen av en norsk hær, mens regjeringen ville prioritere sjøforsvaret og flyvåpenet. Han ønsket også at de nordmenn som var internert i Sverige, skulle overføres til England for å gå inn i den nye norske hæren. Dette skjedde som kjent ikke. Generalen ville i tillegg også ha en aktiv norsk innsats, for eksempel sabotasje i Norge.

Da ny forsvarssjef skulle utnevnes etter at Oscar Torp var blitt forsvarsminister, ble han ikke innstilt, og han følte seg forbigått. I praksis ble han sendt i eksil til Canada hvor han skulle være sjef for de norske styrkene der, en stilling som ble omgjort til

forsvarssjefens representant. Dette følte han klart som nok en degradering, men utad lot han som ingen ting. Han følte det heller ikke som en forfremmelse å bli utnevnt til militærattasjé i Washington. Fleischer følte at hans ære var angrepet og tok sitt eget liv. Dagen før ble han tildelt landets høyeste militære utmerkelse av kongen i statsråd uten å få beskjed.

50 år etter krigens slutt ble en byste av han reist i Harstad etter initiativ fra krigsveteraner. Den ble avduket av kong Harald, men ingen representant for den norske regjeringen var til stede. Denne skammen er det ikke for seint å rette opp. 60 år etter krigens slutt bør den norske regjeringen vise ham sin respekt og anerkjennelse for eksempel ved at forsvarsministeren legger ned en krans ved hans byste. Dokumentarprogrammet "Makten og æren" er bassert på Torkel Hovlands bok "General Carl August Fleischer – Storhet og fall" som kom ut i år 2000.

 Nils Tore Gjerde

Motiverte soldater før og nå

Av: Øystein Walberg, Innherred Forsvarsforening og
Eilert J. Øverland, Lillehammer og Omland Forsvarsforening.

I Kvinners Frivillige Beredskaps organ "KFB" for 3 kvartal 2005 har Trine Sylju Arntsen, Forsvarets Mediesenter et intervju med forsker Ståle Ulriksen, NUPI under overskriften "Best motiverte soldater noensinne".

Denne "gladmelding" som overskriften forteller om, forleder oss til å tro at vi ikke hadde motiverte soldater under "den kalde krigen" og frem til omstillingen av forsvaret. Det hadde vi. Riktignok opplevde vi midt på 70-tallet subversive angrep og infiltrasjon fra små ekstremistgrupper (AKP m/l og likesinnede). Men den store majoriteten av motiverte, dyktige og fornøyde befal og soldater sto imot og avviste disse angrepene.

Under krevende øvelser i samvirke med utlendinger høstet vårt vernepliktsforsvar anerkjennelse og *ros fra profesjonelle avdelinger som US Marine Corps (USA) og Royal Marines (UK)*.

Ulriksen plasker uti med begge bena når han smeller til med denne uhyrlige påstanden: - "Under den kalde krigen var rekruttskolen en "søppelplass" for befal som ikke kunne brukes andre steder ... i dag er befalet godt utdannet og motivert." I tillegg til å være fullstendig tatt ut av "tåken", er påstanden en

grov fornærmelse mot det befalet som gjorde tjeneste i rekrutt-opplæringen i den aktuelle perioden. Hvilke kriterier bygger Ulriksen sin "forskning" på? Sannheten er vel at *nesten alt befalet den gang gjorde tjeneste i rekrutt- og øvingsavdelinger* umiddelbart etter befalsskolen og/eller krigsskolen.

Noen av dem som Ulriksen kaster på "søppelhaugen" finner vi i dag i tjeneste på det aller øverste militære gradsskiktet. De fleste valgte etter en kortere eller lengre militærtjeneste å bli reserveoffiserer. Disse finner man igjen i mange viktige sivile stillinger – mange som topledere – i ulike sektorer i samfunnet. De hadde i virkeligheten opparbeidet seg *en dobbelt kompetanse* – dvs både militær lederkompetanse og sivil kompetanse spredt over felter som industri, bank, offentlig forvaltning, politikk, utenrikstjeneste, utdanning, forskning osv. Noen har nådd pensjonsalderen og kan i dag se tilbake på en interessant tjeneste med utfordrende oppgaver i en tid preget av krig, kald krig og mange alvorlige internasjonale kriser. Alle la sin ære i en god jobbutførelse. Man kunne glede seg over motiverte, dyktige og disiplinerte soldater – da som nå.

Det må forventes at Ulriksen går offentlig ut og beklager sine uvederheftige og tøvette påstander – og at han ber de han har trakkert på om unnskyldning.

DET NYE HEIMEVERNET

På forsiden av siste nr. av HV-bladet kan en lese at målet er nådd, antakelig med den vedtatte omorganiseringen av Heimevernet. Generalinspektøren for Heimevernet, general Brovold, skriver også på lederplass i bladet at det er gjort like mye på to som på tjue år. Man er i hvert fall ikke beskjeden, det skal man ha! Men en kan ikke se bort i fra at flere enn en øvingsleder, områdesjef eller distriktssjef – nord for Sinsenkrysset – fikk hakeslepp eller kaffen i vrangstrupen den dagen da en fikk HV-bladet i hende.

Det nye Heimevernet har fått et nytt slagord eller valgspråk om en vil. Nå er parolen: "På rett sted- til rett tid – med riktig kvalitet". Den vedtatte kvalitets-reformen skal gjennomføres i perioden 2005 – 2008, og en skal skape en mer mobil organisasjon med større fleksibilitet, og forme en "styrke med kapasiteter tilpasset ulike oppdrags art og kompleksitet" for å sitere ordrett fra HV-bladet.

Den vedtatte reformen innebærer en tredeling av Heimevernets styrker:

- Innsatsstyrkene ca 5000 soldater
- Forsterkningsstyrkene med ca 30 000 soldater

- Oppfølgingsstyrken med ca 25 000 soldater.

Innsatsstyrken er en styrke som skal kunne settes inn hvor som helst i landet, og den skal øve opp til 25 døgn i året. Innsatsstyrken er Heimevernets nye satsingsområde.

Selv om generalinspektøren på lederplass skriver at alle HV- soldatene skal øve hvert år, finner i hvert fall jeg grunn til å påpeke faren ved at innsatsstyrken får for mye fokus. En må passe på at en ikke får et A-, B- og C-Heimevern i Norge. Nivåforskjellen må ikke bli for stor, spesielt mellom innsatsstyrken og forsterknings-

styrken. En kan ikke se bort ifra at en trenger mer en 5000 godt trente HV-soldater. Sett i sammenheng med nedbyggingen av den norske hæren er problemstillingen mer enn aktuell.

Signaleffekten av et elite-HV og B-, og C-styrker med sporadisk trening, er også stor. Motivasjon, forsvarsvilje og et forsvar med folkelig forankring er verdier som sant nok ikke kan måles i kroner og ører, men noe som forsvarsledelsen må ta vare på, ikke bare i festtaler, men også i praksis!

Nils Tore Gjerde

INDRE TROMS – ANDERLEDESLAN

For de av oss som ikke har besøkt våre militære avdelinger i Indre Troms på en stund, så er det unektelig en merkelig opplevelse å være tilbake igjen. Lokalsamfunnet har riktig nok utviklet og modernisert seg, men militærleirene og militære boligfelt bærer mer og mer preg av forfall. Panserbataljonen er fratatt sine stridsvogner, har for lite plass, og må lagre mye av sitt materiell i fuktige containere. Artilleribataljonen er en skygge av seg selv, og driver i hovedsak med alt annet enn artilleritjeneste. Det er fristende å spørre seg, hva skjer med Hæren? Hvor pokker har det blitt av alle gutta?

DET

Sjef Panserbataljon, oberstløytnant Dølvør ved siden av "Minken", som er kavaleristenes kjennetegn.

Det var den gang det...

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Officersbladet var i slutten av oktober på veiene i Indre Troms, for blant annet å få rede på hvordan det sto til med kavaleristene og artilleristene i "teigen". Det ble dessverre ikke tid til besøk i 2. bataljon på Skjold, men en rask prat med sjefen for Hærens styrker, generalmajor Kjell Grandhagen, fikk jeg tid til.

Godt på plass inne på sjef Panserbataljonens kontor, oberstløytnant Dølvør, var jeg klar for å høre den offisielle versjonen av hvordan det går med kavaleristene i Indre Troms.

Hvor har det blitt av alle stridsvognene deres?

– De er innlevert til FLO, og står nå lagret i påvente av hva som skal skje med de videre.

Det må da være meget spesielt for kavaleristene å bli fratatt sine stridsvogner, og på mange måter kavaleriets eksistensgrunnlag?

– Selvfølgelig var det mange som ble skuffet, men vi har hatt flere samtaler og orienteringer om kavaleriets fremtid. Befalet i bataljonen er lojale til den beslutning som er tatt, og vi er spent på utviklingen og vår oppsetning i fremtidens "lett konsept".

Ja, hva er nå egentlig dette lette konseptet?

– TRADOC jobber intenst med utviklingen av "lett konsept", og vi er med i dette arbeidet. Tanken er at Panserbataljonen skal settes opp med lette og raske hjulgående kjøretøyer for å kunne settes inn der det er behov for rask innsetting. Det er flere typer kjøretøyer som vurderes, den amerikanske Humvee er eksempelvis en av de.

Men, hva driver Panserbataljonen med nå da?

– Vi har ikke hatt soldater siden kontingenten dimitterte i juni, og har brukt tiden til oppsummering av de erfaringer som er gjort, gjennomføre kurs og øke kompetansenivået til befalet i bataljonen. Tiden går også med til å forberede nytt innrykk i januar, i tillegg til planlegging/forberedelser til "lett konsept". Det har også vært godt med en liten "pause", med tanke på den hektiske tjeneste- og øvingsvirksomheten vi har hatt de siste to årene, og at nesten 85 % av bataljonens befalet samtidig har gjort tjeneste i ISAF.

Jeg fikk da også høre om bataljonens familiekoordinator, som tar seg av og følger opp familiene til det befalet som gjør tjeneste i internasjonale operasjoner, et meget positivt tiltak.

Den mer uoffisielle versjonen er i følge kilder jeg har snakket med, litt annerledes. Usikkerheten og frustrasjonen blant befalet på eskadron/tropps nivå, har vært betydelig og er fortsatt stor. Befal i Panserbataljonen følger seg dolket i ryggen, og er usikre på hva

ANDERLEDES

som ligger i det nye operative konseptet "lett Bn". Kavalerieskadron 1 ble på en ukes varsel, og uten sine stridsvogner overført til 2. Bataljon, på Skjold, uten helt å vite hva de skal gjøre. Det er store problemer med boligtildeling, og mange må nå dagpendle mellom Bardufoss-Skjold. De to gjenværende eskadroner på Bardufoss, sliter også med å forstå hva som skjer. Det er som å få ordre om avmarsj, uten å vite hvor du er og hvor du skal, hevdes det. Kavaleristene føler at de blir fratatt sin våpentilhørighet, og frykter da også for kavaleriets fremtidige eksistens, for hva er vel en panserbataljon uten panservogner/stridsvogner?

Hærens ledelse sliter som kjent med å få pengene til å strekke til, og har tydeligvis også vurdert det slik at stridsvogner ikke er en ønsket kapasitet verken her hjemme, eller ute.

En "ny" bataljon med lettpansrede og raske hjulkjøretøyer, bestykket med 12,7 mm, er nok mer aktuell med tanke på f.eks nasjonale terroranslag, eller aller viktigst, en etterspurt kapasitet i de fleste internasjonale operasjoner.

Men i oppdragsporteføljen til den nye

lette bataljonen, skal det visst nok stå at de skal være i stand til å nedkjempe en pansret fiendtlig avdeling. Det er ikke lett å overbevise kavalerister om at dette lar seg gjøre uten bruk av stridsvogner. Alt i alt danner dette et bredt grunnlag for usikkerhet og frustrasjon, og det skjønner jeg faktisk.

Når jeg i skrivende stund også har fått kjennskap til at det er seriøst vurderes å nedlegge artilleriet i Hæren, så er det dessverre lett å trekke paralleller til Panserbataljonen. Artilleri er tydeligvis ikke en kapasitet som er etterspurt i INTOPS, og vi har tydeligvis verken ønske eller midler til å opprettholde et artillerivåpen i vår nye og lille ekspedisjonshær. Derfor er artilleriets MLRS-system lagt på is, M-109 vognene får lov til å gå ut på dato, og innkjøp av "nye" feltartillerivogner PzD 2000 er annullert.

Artilleribataljonen har som en konsekvens av dette foretatt en radikal omstilling, og har til nå primært produsert soldater til INTOPS. Jeg spør derfor om Panserbataljonen kommer til få en lignende utvikling, og om det blir TMBN som alene skal videreføre kavaleritradisjonene

i Hæren? Det er uansett et alvorlig tankekors at Forsvaret nå mister helt nødvendig kavaleri- og artillerikompetanse, kompetanse som kun kan opprettholdes og videreføres innen de respektive avdelinger og innen fagskolemiljøet (som også mer eller mindre er borte).

Min samtale med sjefen for Artilleribataljonen, oberstløytnant Siljebråten ble meget kort, da bataljonsstaben var midt oppe i håndteringen av en situasjon der soldater på en feltøvelse måtte behandles for generell nedkjøling. Oberstløytnanten var selv godt i gang med forberedelse og pakking for oppdrag i Maymaneh, Nord i Afghanistan, der han skal lede det såkalte Provincial Reconstruction Team fra begynnelsen av desember. Bataljonssjefen fortalte også om motiverte soldater og befal, med helt nye arbeidsområder og fullt fokus på INTOPS/PSYOPS/ISTAR. Siljebråten fortalte om utfordringene med å koordinere all ny aktivitet, og samtidig opprettholde et visst nivå på artillerifaget. Nå slipper han kanskje å bekymre seg mer, da artilleriet i Hæren kan se ut til å ha fått sin dødsdom.

Over 30 brigadesoldaters innsats gjorde det mulig for TIL å spille kamp på Alfheim.

DET

Feltartillerivogn M-109 vil ikke bli erstattet, og er nå i ferd med å gå ut på dato. Skal de også stalles nå?

Offisersbladet møtte også sjefen for Hærens styrker (HSTY), Generalmajor Kjell Grandhagen. Generalen kunne fortelle om et anderledesår for HSTY, med 700 millioner mindre til drift enn fjoråret. Vi har så langt lyktes med innsparingen og kommet i mål sa Grandhagen. Han sa videre at 2006 ser ut til å bli et tilnærmet normalår, såfremt forsvarsbudsjettet blir vedtatt uten ytterligere reduksjoner. Grandhagen planlegger med en økning på 300 årsverk i Hæren fra 2006, og ytterligere 700 årsverk frem til og med 2008. Dette betinger at FLO klarer sine tilsvarende reduksjoner. Sjef HSTY regner med at TMBN vil få en del av disse årsverkene i forbindelse med opprettelsen av de tredje manøvelement i bataljonen. Før Grandhagen hastet inn på Alfheim stadion for å se fotballkamp, hvor en tropp med brigadesoldater hadde hjulpet til med å klargjøre en sølete gressmatte, ga han ros til befal og mannskaper her hjemme og i internasjonal tjeneste. Han sa også at han så frem til å gi ny Forsvarsminister en orientering om HSTY.

Sjef for Artilleribataljonen, oberstløytnant Siljebråten, løser de pålagte oppgaver, men artilleritjeneste blir det lite av.

Sjef HSTY, generalmajor Kjell Grandhagen står overfor store utfordringer for HSTY i fremtiden.

MERLIN MOBIL LADEBASEENHET

Merlin Design har utviklet en spesiell koffert med utspart plass til lykt med lader, stativdeler, bæreutstyr, filtre, batteripakke, konvertere og lysforsterkningsutstyr. På utsiden av kofferten er det tre forskjellige kontakter. Gjennom disse kan lykt og batteripakke lades med alt fra 90 - 260 V AC (vekselstrøm) eller alt fra 10 - 30 V DC (likestrøm).

Vær oppmerksom på at spenningen på sigaretttennerkontaktene inne i kofferten vil variere mellom 12 V DC og 30 V DC avhengig av hva som blir koplet til kofferten. Alt utstyret levert av Merlin Design tåler dette spenningspekteret. Ved tilkopling av nettspenning 90 - 260 V AC vil spenningen på sigaretttennerpluggene automatisk reguleres til 12 V DC.

Falconeye ML50/30

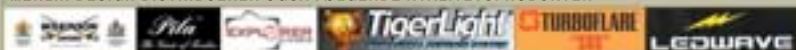
er en norskutviklet og norskprodusert beredskapslykt til bruk under ekstreme arbeidsforhold. Lykten kombinerer funksjonalitet med ekstrem lysstyrke. Utviklet i samarbeid med Forsvaret og Politiet for profesjonelt bruk. Falconeye brukes bl.a. av Forsvarets sanitet og Ingeniørvåpenet. Bruksområder er bl.a.:

- Kirurgisk operasjonslys (heving av fargetemperatur)
- Evakueringslys/nødlysfunksjon
- Søk, minerydding etc.
- Skadestedsbelysning
- Overvåking (IR)

Merlin Design utvikler og markedsfører profesjonelle løsninger innen bærbart lys. Produktene spenner fra diodelyfter og "tac lights", via oppladbare, større lyfter til Merlins hovedprodukt: Falconeye ML50/30.

MERLIN DESIGN DISTRIBUERER OGSÅ FØLGENDE KVALITETSPRODUKTER

merlin

Praktisk og genial teleskopstige!

Prognos lanserer nå Telesteps nyutviklede Redline serie i Norge.

Prognos er nå blitt forhandler av Redline serien fra Telesteps, men er også forhandler av Telesteps Blackline serie. Redline stigen er like godt egnet til proffbrukeren som hjemmebrukeren. Telesteps er antagelig verdens mest innovative og fleksible stige, og har også blitt tildelt mange priser for sitt unike produkt. Den er utrolig lett og enkel å bruke, bære, transportere og lagre. Telesteps er ti stiger i en. Alt du trenger å gjøre er å dra ut din Telesteps steg for steg, til den lengden du behøver for å nå en komfortabel arbeidshøyde, helt opp til 4.4 meter. Stigen er laget og produsert i Sverige. Stigen er EN-131 godkjent og prisen på denne nye Redline Teleskopstigen er 1.598 kroner + moms. Den fås kjøpt på ProGros
Tlf: +47 41770000

www.prognos.no

Hvor mange fjernkontroller har du?

Kunne du tenkt deg færre?

I dag har de fleste fjernkontroll til TV'n, videospillern, DVD-spillern, stereoanlegget, parabolen og/eller dekoderen. Oj, glemte å nevne filmleserretet, persiennene, garasjeportene osv. Dette kan vel beskrives som alt annet enn praktisk, men det er muligheter for å gjøre noe med det.

Logitech Harmony 895 med farge LCD

High-end universell fjernkontroll fra Logitech. Forventes å komme i løpet av November.
Ca. Pris: 2.300,-(ikke bekreftet)

Sikkerhet i trådløse nettverk

Sikkerhet i mobile og trådløse nettverk er et høyaktuelt spørsmål. Trådløse nettverk gir ikke samme beskyttelse og sikkerhet som et nettverk som er bygd opp av kabler, der det kreves fysisk tilgang til nettverket for at du skal kunne koble deg til. I et trådløst nettverk sendes informasjonen via radiobølger som kan gå gjennom vegger og tak, og på den måten også nå steder der man ikke har kontroll over hvem som har tilgang til informasjonen.

Hvem får tilgang til et trådløst nettverk?

Nesten hvem som helst som har en datamaskin med kort for trådløst nettverk, og som befinner seg innenfor dekningsområdet, kan koble seg til et trådløst nettverk. Dermed kan de også få tilgang til datamaskinene som er koblet til nettverket. Dette er for eksempel positivt for Internett-kafeer og bibliotek, som vil at brukerne enkelt skal få tilgang til nettverket/Internett. Men det er ikke fullt så bra hvis du har hemmelig eller personlig informasjon på nettverket som du ikke vil at utenforstående skal få tilgang til.

Nødvendige komponenter for å sette opp et trådløst nettverk er en ruter (Access Point) og et nettverkskort m/antenne til klient. Disse kan komme fra flere forskjellige leverandører, og er som regel satt opp uten noen form for sikkerhet for å gjøre det enkelt å koble seg opp første gang. Derfor må sikkerhet konfigureres, først på ruter (Access Point), og deretter bruke samme innstilling for alle trådløse klienter (i samme nettverk). Det er forskjellige måter og muligheter å sette opp sikkerhet på avhengig av leverandør, og dette vil derfor generisk gå gjennom de områder som bør settes opp.

1. SSID (Service Set Identifier)

SSID er først og fremst en administrativ parameter som definerer hvilket nett man kobler seg til (assosierer). Pr default kringkaster aksesspunktet sin SSID, men dette anbefales det å skru av (Hide SSID) der dette er mulig (Ikke alle trådløse kort støtter denne funksjonen). Det anbefales også å velge en egen/endre SSID, da dette som regel kommer med en default verdi fra produsentene.

2. MAC adresse

Her defineres på AP hvilke MAC adresser som skal ha tilgang til nettverket. Dette er adressen til det trådløse nettverkskortet, og begrenser hvilke nettverkskort som har tilgang til nettverket. MAC adressen kan være plassert på selve kortet, eller så er det mulig å kjøre ipconfig/all for å finne dette.

3. WEP-kryptering (Wired Equivalent Privacy)

Det finnes forskjellige måter å kryptere på. WEP-kryptering anbefales å bruke, men det blir ytterligere sikkerhet ved å bruke VPN over WLAN. Under WEP kan du normalt sette 64bit eller 128bit kryptering i hex format (0-9 og A-F).

Eksempler på WEP:

64bit

Hex : 4142434445 (10 tegn)

128bit

Hex : 01020304050607080910111213

Skriv inn en passende WEP nøkkel i feltet Key1. Det er viktig å huske disse innstillingene. Du må nå legge inn den riktige konfigurasjonen på det trådløse kortet, og du vil få kontakt med ruten igjen med kryptert forbindelse.

4. IPsec og VPN

IPsec og VPN er også en mulighet. Dette er normalt en sikrere løsning, da spesielt med tanke på at brukeren må autentiseres ved innlogging. Dette kan imidlertid bli et noe dyrere og mer komplisert/omstendelig alternativ, og brukes derfor normalt mest i forbindelse med oppkobling mot bedrifter.

Hver enkelt av disse sikkerhetsoppsett er ikke bra nok, det er kombinasjonen av disse (1-3) som vil gi en normalt god nok sikkerhet for hjemmebruk. Det er også viktig å følge alle sikkerhetsoppgraderinger til det OS man benytter.

FRIGATA NUEVO ARMADA

Av Rolf J. Ledal, OTV Vestlandet

Stor byggeaktivitet

Etter å ha gjennomgått innklaringsproseduren hos våre bevæpnede spanske venner i porten, gikk turen ned til selve verftet og etter hvert kunne vi skue noe stort og gråmalt som lå bak hotellskipet KNM Horten ved kaia. Det var F311, KNM Roald Amundsen som for øyeblikket lå der med "soltaket" oppe. Hun er nå i ferd med å få bro- og våpensystemkonsoller på plass og begynner å likne et krigsskip. Lenger borte lå F310, KNM Fridtjof Nansen, hvor testing av utstyr nå er i full gang.

Disse to er ikke de eneste av de fem fregattene som er under bygging. Akkurat nå er alle fem under produksjon. Den første skal leveres om et knapt halvår og er således snart ferdigbygd, den siste i klassen er kommet så langt i prosessen at stålet nå skjæres til for sammensveising i moduler og seksjoner. Fregattene skal leveres i tidsrommet 2006 – 2009. De som følger opp prosjektet fra norsk side gjør en formidabel jobb, men som resten av Forsvaret sliter også de med å skaffe nok kvalifiserte medarbeidere for å kunne være "overalt, alltid". Det er mye å følge opp, og hvert et eneste rom om bord skal nøye inspiseres før det godkjennes. Er man ikke til stede når rommet er klart for godkjenning, så er løpet kjørt! Dette betyr i realiteten at besetningen på KNM Fridtjof Nansen, personell fra fregattprosjektet hjemme i Norge og den lokale prosjektorganisasjonen, NFPOFE (New Frigate Project Office Ferrol), trekker lasset sammen i en gigantisk dugnad for å sikre at vi får krigsskip av høyeste kvalitet.

Lean Manning

De nye norske fregattene kan ved første øyekast se ut som en mindre versjon av den spanske F-100-klassen, spåkefullt benevnt F-85. Forskjellene er imidlertid mye større enn det man først legger merke til. De spanske fregattene er langt mer personellintensive enn de norske som er designet på en helt annen måte. Våre nye krigsskip er designet for å kutte ned på unødvendige funksjoner om bord, og materiellvalget bærer preg av ett sterkt fokus på sikkerhet og effektiv innsats i havarisituasjoner. Innvendig er skott belagt med brannhemmende materialer, og det integrerte plattformssystemet overvåker et meget stort antall målepunkter. Dette gjør sammen med en effektiv inndeling av

Forventningene var store i de fire ukene som gikk fra billettene ble bestilt og til vi nærmet oss hovedporten på Navantias Astillero i Ferrol. Hvor store er egentlig våre nye krigsskip, hvordan ser de ut og hvilke smarte løsninger finner vi om bord for å kunne drifte de etter et «Lean Manning» konsept?

s krogets seksjoner og kraftforsyning at en havarisituasjon raskt vil komme under kontroll.

Også bysseløsningen er mye bedre enn på de spanske fregattene. Den er faktisk så gjennomført hygienemessig og kvalitetsmessig god, at spanjolene nå ønsker å kopiere denne løsningen på de siste fartøyene i sin F-100 klasse! Dette medfører at det frigjøres personell til å drive med krigføringsoppgaver, og således vil vi ikke benytte unødige personell tungvinte driftsmessige oppgaver.

Kampsystemet Fridtjof Nansen

Som en del av kampsystemet Fridtjof Nansen finner vi også det nye maritime helikopteret NH-90. På sikt vil kanskje opsjonen på

ytterligere 10 NH-90 til redningstjenesten bli utløst, slik at vi får et enhetshelikopter med de fordeler dette representerer. Om bord på de nye fregattene skal det stasjoneres ett helikopter med besetning og teknisk avdeling. Foreløpig må teknikerne hentes fra FLO og beordres om bord via Luftving 134. Kanskje kan vi om kort tid se en organisasjon hvor FLOs ansvar stopper ved kaikanten, også for helikopterets del. Slik som planene nå er, vil vi ha personell fra to forsvarsgrener og en felles-institusjon under skipssjefens kommando.

Offisersbladet takker for all hjelp og støtte under vårt besøk, og kan ikke få rost fregattprosjektet, NFPOFE og KNM Fridtjof Nansens besetning nok for deres imøtekommenhet!

NORUEGA

Foran baugen: Som det fremgår av bildet har de nye krigsskipene lav radarrefleksjon. Bak de sentrale norske aktørene kan man se lukene som dekker for klyssene og andre detaljer som normalt sett bidrar til høyere radarrefleksjon gjennom sine avrundede kanter.

Fornøyd SJOFF: Det er ikke bare besetningen på KNM Fridtjof Nansen som gleder seg som barn til fartøyet overleveres. SJOFF er minst like glad og forventningsfull!

På brua: En tankefull GIS skuer ut på bakken omkranset av (fra v.) KK Halvard Flesland, Sjef KNM Fridtjof Nansen, KK Terje Nylund, byggeleder og Sjef NFPOFE, og Kom Hans Christian Helseth, Sjef Overflateflotiljen.

FAKTA FRIDTJOF NANSEN-KLASSE FREGATTER

Fartøyer i klassen:

F 310: KNM Fridtjof Nansen
F 311: KNM Roald Amundsen
F 312: KNM Otto Sverdrup
F 313: KNM Helge Ingstad
F 314: KNM Thor Heyerdahl

Plattformen:

Lengde: 134,0 m
Bredde: 16,80 m
Max høyde: 31,00 m

Max dypgang: 7,60 m
Vekt/depl: 5300 tonn
Fart: 26 knop
Rekkevidde: 4500nm

Våpensystemer:

Evolved Sea Sparrow.
Nye sjømålsmissil(NSM).
SLT: Sting Ray-torpedo.
Ota Breda 76 mm S/R.
Synkeminer.

Helikopter (NH-90) med anti-ubåtvåpen.

For å levere data til våpensystemene har kampsystemet et stort antall radarer, sonarer og elektrooptiske sensorer.

Horten : Salg av ulike versjoner av Hugin undervannsfarkoster til US Navy er blitt en reell mulighet etter at Kongsberg Maritime i høst undertegnet en intensjonsavtale med to strategisk plasserte amerikanske partnere.

HUGIN SVØMMER MOT US NAVY

Tekst og foto: **Tor Husby**

Timing er så riktig som det går an å bli siden amerikanerne nå står foran en større satsning for å utvikle nye AUVer. Noen skal brukes på nye krigsskipstyper, mens andre skal være så små at de kan sluses ut og inn av torpedorørene på neddykkede ubåter. De amerikanske planene spenner fra farkoster med diameter fra 3 til 36 tommer.

-Når AUVer snart tas i bruk i stor stil i det militære marked, vil Hugin få sin store sjanse, mener Karstein Vestgård, som er sjef for AUV-avdelingen i Kongsberg Maritime i Horten.

Strategiske partnere

Kongsberg Maritime har lenge følt at man var på riktig vei overfor USA. De to ferske avtalene med de to høyteknologiske partnerne – General Atomics og C & C Technologies – øker sjansene ytterligere. Begge befinner seg midt i smørøyet sett fra Kongsberg Maritime. GA utvikler høyteknologiske produkter i sivile og militære

sektorer og har hatt stor suksess med forskjellige programmer til US Navy i tillegg til at det også har utviklet og produserer UAVer av typen *Predator*, som bærer Hellfire luft-til-bakke missiler. Selskapet, som nettopp har halt i land en ny milliardkontrakt om UAV med Pentagon, innser at ubemannede militære farkoster er fremtidens melodi. Man vil derfor utvide og utdype sitt militære engasjement fra luften og havoverflaten til det undersjøiske.

Kartleggingsselskapet C & C Technologies er verdens ledende i drift av AUVer. Til jul mottar selskapet sin tredje sivile Hugin-farkost, som kan dykke ned til 4.5000 m. De to første (som kan gå ned til 3.000 m) har seilt mer enn 50.000 km under vann og man har sjøsett og tatt inn igjen farkostene hundrevis av ganger. En serie representanter fra US Navy har over årene vært ombord på moderfartøyene for å studere hvordan teknologien virker. Kongsberg Maritime og FFI har i tillegg presentert Hugin på konferanser i Washington og under sjødemonstrasjoner i Norge.

Lobbyvirksomhet

-Uten slike erfarne amerikanske industripartnere som går i bresjen overfor de rette folkene i Kongressen, Pentagon og US Navy, vil det være betydelig vanskeligere for oss å få innpass med Hugin-teknologien i avanserte prosjekter, sier Karstein Vestgård.

Også fra Forsvarets forskningsinstitutt på Kjeller høres den samme optimisme:

-Vi håper at avtalen vil gjøre det lettere å få Hugin inn i US Navy. Får vi gjennombrudd der, kan det få ringvirkninger på andre markeder, sier sjefsforsker Per Espen Hagen. I hele sitt yrkesliv har han jobbet med å utvikle Hugin. Kongsberg Maritime og FFIs trekantsamarbeid med Sjøforsvaret, har en stor del av æren for at Hugin er blitt realisert.

Men det er også nødvendig å helle litt kaldt vann i blodet på overoptimistene. Første krav for å komme i betraktning som leverandør til det amerikanske forsvaret lyder som den rene *Catch 22* – regel : Man må ha hatt suksess med tidligere prosjekter. Neste hindring er å vite hvilke personer som skal kontaktes. Slike krav er et "must" for å konkurrere skarpt med de gigantiske

Karstein Vestgård (til h.) ved Hugin 1000 som får vedlikehold på verkstedet i Horten før den skal ombord i KNM Karmøy igjen.

amerikanske forsvarsbedrifter som nyter en nærmest automatisk støtte i Kongressen. Dertil er innkjøpsprosessen av nokså "bysantinsk" merke som fordrer erfarne stifinnere.

Vestgård opplyser at strategien er å komme inn i et flerårig avansert forskningsprosjekt med etterfølgende leveranser sammen med GA som vil fronte oss mot Pentagon og den amerikanske marinen. Et av de mest aktuelle prosjekter går ut på å bygge mer enn 50 nye marinefartøyer av typen "Littoral Combat Ships" (LCS). Alle skal AUVer ombord. Kjølens til de to første er allerede strukket. US Navy kunne ha valgt Hugin til dem, men man hadde så dårlig tid at en amerikansk type ble valgt. Hugin vil passe som hånd i hanske til LCS-prosjektet.

Integrasjon på ubåt

Et like interessant amerikansk prosjekt går ut på å integrere AUVer på ubåter. Til det trenges AUVer med en diameter på 21 tommer slik at den kan sendes ut og tas inn igjen gjennom torpedorørene. Hensikten er at AUVen skal hjelpe ubåten til å se etter

miner og fiendtlige ubåter, drive etterretning osv. Kongsberg Maritime har meldt seg på scenen i form av et kvalifiseringsdokument til prosjektet. Karstein Vestgård fremhever at det neppe vil være noe stort problem å konstruere en Hugin i torpedostørrelse. Men i dette spesielle tilfellet er utfordringen å lage en mekanisme som tar farkosten inn igjen i ubåten. Hugin er laget i flere forskjellige sivile og militære typer. Å konstruere en ny modell tar ca. ett år.

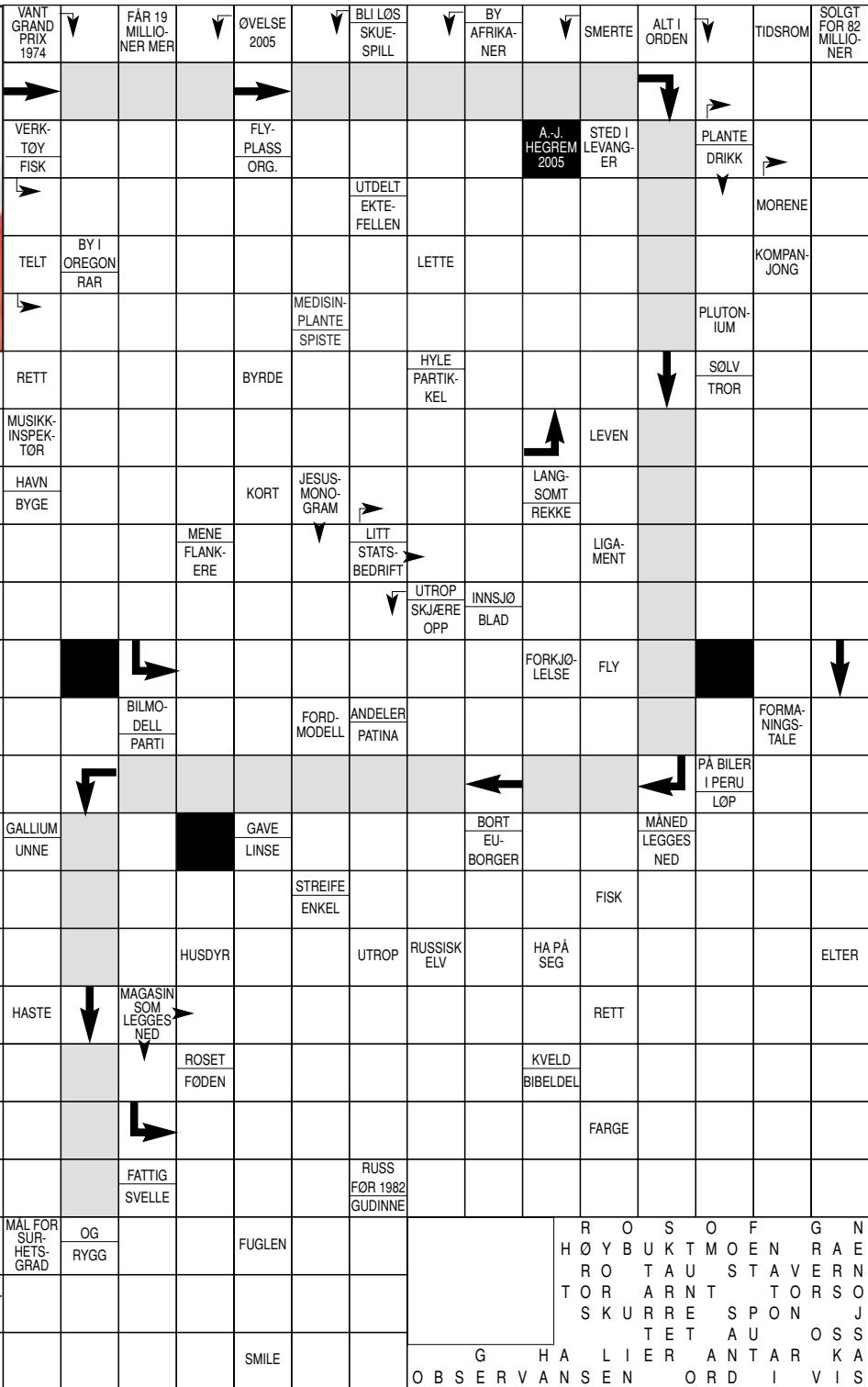
Den lille amerikanske *Remus* er en konkurrent til Hugin. Det er levert ca. 60-70 stykker av den – helst til eksperimentbruk. Den var også i bruk under Gulfkrigen. *Remus* er liten og lett, men har sterk begrenset dataeffektivitet. Hugin har 10-20 ganger større effektivitet på dette punktet i tillegg til å være generelt mer avansert. Den trenger ikke som *Remus* forutplasserte signalbøyer på havbunnen for å kunne operere, men seiler uavhengig. Dette er en stor fordel. Når man er i et krigsområde vil det ikke alltid være like lett at personell i gummiåter raser rundt og setter ut signalbøyer. Dette kan røpe hele operasjonen.

Vekselvirkning

Hugins største *force* i å kapre nye markeder er erfaringene fra vekselvirkningen mellom de sivile og militære funksjoner. Den lange driftstiden gjør at man får verifisert påliteligheten og får en grundig erfaring i hvordan en AUV skal drives mest effektivt. Farkosten er enerådende i det sivile marked der snart fem farkoster er i sving, mens Sjøforsvaret lenge har utført tester og øvelser med Hugin farkoster. Den første Hugin 1000 ble levert til Minejaktflotiljen tidlig i 2004. Høsten 2006 får flotiljen i tillegg en oppgradert versjon (Hugin 1000 MR) med enda bedre egenskaper.

Mens Kongsberg Maritime ser lysere utsikter "over there", har man lenge også hatt hendene fulle med å markedsføre Hugin overfor land på flere kontinenter. I midten av oktober arrangeres det en større Huginkonferanse i Bergen med etterfølgende sjødemonstrasjoner for representanter for flere europeiske marinere pluss US Navy - igjen..

A close-up photograph of Santa Claus. He is wearing his traditional red suit with white trim and a red hat with a white pom-pom. He has a long, white beard and is smiling. He is holding a wrapped gift in his left hand. The gift is wrapped in gold paper with a dark red ribbon and a small bow. The background is plain white.

[illegible]

NYHET! WEBSHOP MED KNALLTILBUD PÅ MOBIL- TELEFONER!

www.bfo.no

Nå lanserer vi en webshop hvor du får eksklusive tilbud på mobiltelefoner og tilgang til et svært prisgunstig abonnement!

UnionTalk

Månedssavgift 109,-

Minuttpris 0,67

SMS 0,52

MMS 1,88

Lik pris uansett hvem du ringer!

Gjelder samtaler i Norge. Startpris per samtale kr 0,44.
Oppgitte priser er inkl. 25% medlemsrabatt.

NetCom

Nokia 5140i

NetCom-låst

til **kr 1,-***

med UnionTalk og 25% rabatt
12 mnd avtaletid . *Minste totale årskostnad
(telefon + 12 måneders abo):

Kr 1309,-

BEFALETS FELLESORGANISASJON

NetCom
fremtiden er trådløs

• Mer informasjon • Flere tilbud • Bestille
Se: www.bfo.no

TØRRE FAKTA OM DRYTECH

FR2000 (dagens)

7 forskjellige middager, 1 frokost (2000kcal)

FR3500 (kommer)

14 forskjellige middager, 7 frokoster
(3500kcal)

FR4500 (kommer)

14 forskjellige middager, 7 frokoster
(4500kcal)

Vegetar-, glutenfri- og laktosefri menyer
kommer i den nye FR serien.

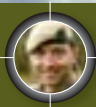
Holdbarhet: 5 år på selve Drytech
porsjonen, 3 år på hele FR pakningen.

Pakke og sorteringsmaskinen på Drytech sorterer raskt og effektivt de små, men viktige ingredienser i rasjonsposjen.

Sjokoladen er vel kanskje favoritten til de fleste.

Av **Mathias Eckholdt**
Områdeutvalgt/BFO Troms & Finnmark

Bedriften Drytech ble etablert i 1989 av Rolf Hansen, i Tromsø. Eksprementering i en garasje utviklet seg raskt til noe mer..

I 1994 startet fullskala produksjon, og bedriften har idag 40 ansatte fordelt på to anlegg i Tromsø - Breivika og Tommasjord.

Idag er fabrikkene eneleverandør til det Norske og Svenske Forsvaret, og det sivile markedet er økende - både i Norge og utenlands.

Hugo Østreng som er markedssjef Forsvar, tar imot BFO Region Nord Norge på en omvisning. Østreng er ikke en helt ukjent person for mange, med blant annet tjeneste fra Krigsskolen, GSV og ikke minst som

tidligere kontingentsjef i Irak. Og Drytechs produkter er det også svært få av befalskorpset som ikke har stiftet bekjentskap med, enten de vil eller ikke!

Drytech's hovedprodukt, nemlig fryse- tørkede retter, er blant det beste som tilbys i markedet over hele verden, hevder Østreng stolt. En skånsom fryse tørring av kvalitets råvarer sørger for at aroma, smak og konsistens bevares. Og lagringsevnen er høy - 5 år.

Hvor mange E-stoffer inneholder produktet tenker mange da, men faktum er at det begrenser seg til E300 - C vitamin.

BFO slipper ikke inn i den delen av produksjonen som er selve frysetørringen, for den er en godt bevart hemmelighet som svært få har sett. Dessuten er hygiene kravene meget store.

Fortsatt utvikling

Utviklingen av tørrmat er på ingen måte stoppet opp. Noe forundret får BFO presentert nye retter som f.eks steinbitt med dill marinerte reker, viltgryte med reinsdyrkjøtt & tyttebær blant noen eksempler.. En drytech pose av typen ekstremt stor blir også presentert, den skal visstnok rekke til 50 mann.

FR2000 som de fleste av oss kjenner idag er en feltrasjon med 2000 kcal som vil bli erstattet av nye rasjoner med 3500kcal og 4500 kcal. Lunsjen i FR2000 har nok vært litt tynn, fortsetter Østreng. FR3500 og FR 4500 vil ha en større lunsj, hvor sistnevnte FR serie er beregnet på avdelinger hvor den fysiske belastningen er stor - f.eks storm-, infanteri- og jegerstjeneste.

– DRY'TECH

Gammel og ny stridsrasjon.
Kvaliteten er radikalt forbedret.

Nytt er også at det vil bli komme vegetar og allergi menyer tilpasset personell med spesielle behov. Videre vil 7 totalt forskjellige menyer medføre at du vil slippe å spise den samme maten to ganger i løpet av en uke. (Mrk: Hvis forsyningssystemet i Forsvaret klarer dette da)

Det er på trappene å bytte ut den litt søte kjeks med knekkebrød. Østreng forteller at det er under utvikling et brød som tåler lang lagring uten å bli tørt - holdbarhet opp mot tre år. Et militært - sivil samarbeid forteller han.

BFO har selvsagt med seg noen spørsmål fra medlemmene som vi ønsker svar på!

Sei i tomatsaus, den er vi ikke så glad i..
Nei, den har vi sluttet å produsere, den kommer ikke tilbake. Tilbakemeldingene var ikke til å misforstå..

Hva med fruktsuppe? Hva skal vi med den?
Det får du spørre Forsvaret om.

Javel, endel savner engangsbestikk og fyrstikker, komme det tilbake?
Ja, vi får se - det er under vurdering- men er egentlig opp til Forsvaret. .

Hvorfor er nivåmerking for vannpåfylling på utsiden av posene?
Det er pga produksjonen, da de forskjellige rettene skal ha forskjellig vannmengde, og det er kun etiketten som er forskjellig fra en rett til

en annent. Et godt tips er å holde tommel og pekefinger på merket og kjenne etter når du fyller varmt vann.

Mange synes det blir mye søppel, blant annet pga porsjonspakninger for pålegg!
Ja, det har vi fått tilbakemelding om. Vi jobber målbevisst for å redusere dette. Type pålegg er også vurdert, da vi fikk tilbakemelding om at det var for mye søtt. Det blir mer kjøttpålegg fremover.

Til slutt får BFO smake noen av de nye rettene som kommer og dette tror vi vil bli en positiv opplevelse for mange! At porsjonene får et større energi innhold er nok også noe mange kan se frem til, ja bortsett fra Shell og Statoil da..

Best for Luftforsvaret

Norge trenger nye kampfly, og Eurofighter er en sterk kandidat. I disse dager leveres de første flyene til våre NATO-partnere Storbritannia, Tyskland, Italia og Spania. Med Eurofighter får norske flyvere det beste våpensystemet for å forsvare norske interesseområder. Flyet er fullt interoperabelt med våre alliertes fly, inkludert nyere amerikanske kampfly. Hvis Norge velger Eurofighter, får Luftforsvaret derfor et topp moderne kampfly og et velfungerende støtteapparat.

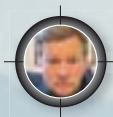

Best for norske bedrifter

Norge er invitert med i det europeiske samarbeidet om å videreutvikle Eurofighter. Det innebærer at norske høyteknologiske bedrifter får betydningsfulle forsknings- og utviklingsoppdrag. Flere bedrifter er allerede i gang med slike oppdrag. Eurofighter-samarbeidet er basert på deling av informasjon og lik behandling av partnerne. Hvis Norge velger Eurofighter, vil det derfor føre til ny kunnskap og nye arbeidsplasser i norske høyteknologiske bedrifter.

Eurofighter leverer

www.eurofighter.com

Av Einar Holst Clausen

Officersbladet var på hjemmebesøk hos May Britt Santiago og Stig Bjørnes, i deres leilighet på Setermoen, for å spørre litt om de erfaringer de fikk etter den spesielle situasjonen det tross alt er å gjøre tjeneste i Afghanistan som et offisersektepar. May Britt er kryptoforvalter og har gått KS1, mens Stig har tatt KS2, og er i dag kompanisjef for kommandoplasskompaniet i sambandsbataljonen. Godt på plass i stua klokken halv fem, etter å ha blitt eskortert til boligfeltet av en sykklende kryptoforvalter, har kompanisjefen allerede

startet med middagen. Senere på kvelden kommer han til å svi sjokoladekaka også.

Hvorfor reiste dere begge to til Kabul?

- Vi hadde begge lyst på utfordringen og erfaringene en slik tjeneste gir oss, men på grunn av mye pendling i perioden forut for beordringen, hadde vi ikke lyst til at bare en av oss skulle reise.

Hvordan reagerte familiene deres på avgjørelsen om at dere begge skulle reise til Kabul?

- Vi sa ingen ting til familiene våre under bryllupet, men orienterte de etterpå. De ble selvfølgelig meget overrasket og litt bekymret umiddelbart, men etter noen

runder med informasjon om grunnen til vårt valg, samt om operasjonen der nede, var det helt OK at vi reiste.

Var det mange kritiske røster til at dere som ektepar reiste sammen til tjeneste i Afghanistan?

- Vi opplevde ikke at noen var direkte kritiske, men enkelte var kanskje bekymret for at vi ikke ville klare å bevare profesjonaliteten og ha full fokus på de arbeidsoppgaver vi hadde hver for oss. Fra sambandsbataljonen hadde vi full støtte hele veien.

Hvordan taklet dere tjenesten i Kabul?

- Vi har bare positive erfaringer. Hele avdelingen fungerte som en stor familie,

Løytnant May Britt Santiago og kaptein Stig Bjørsen jobber begge i Hærens samband, og traff hverandre under tjeneste på Jørstadmoen. De ble raskt et par og etter en tid som samboere, bestemte de seg for å gifte seg. Den 3. april 2004, giftet de seg, da hadde de imidlertid fått vite om at begge to fikk en beordring til Afghanistan/Kabul. Drøye to måneder etter, var de nygifte på plass i Kabul.

NYGIFT OFFISERSEKTEPAR

- Ekteparet Santiago og Bjørsen hjemme i stua på Setermoen.

- May Britt fra prøveturen i en russisk produsert BTR 80.

og bataljonsjefen Yngvar Odlo taklet vårt forhold på en profesjonell måte. Det ble fokusert på den jobben vi gjorde hver for oss. Vi hadde ingen særfordeler i forhold til de andre i avdelingen, annet enn at vi fikk bo på samme rom i den russiske kassernen. Vi var strenge mot oss selv, og ekstra oppmerksomme på at vi ikke skulle vise følelser for hverandre i den daglige tjeneste. Til slutt var det ingen som en gang tenkte over at vi var et ektepar. Det var faktisk de utenlandske offiserene som som i starten var mest skeptiske til at vi gjorde tjeneste i Kabul sammen.

Med tanke på de erfaringer dere har fått etter tjenesten i Afghanistan, kunne dere tenkt dere å reise ned igjen?

- Det kunne vi absolutt, men ikke sammen, fordi nå har vi konkrete planer om en familieførøkelse. Få også med at vi roser Hæren for økt familie- og personellfokus.

Officersbladet har ikke klart å finne noen offisiell policy på dette med å beordre offiserer som er samboere eller gift, til internasjonale operasjoner sammen.

Hvilken praksis andre land har vites heller ikke, men leserne oppfordres til å sende inn informasjon og/eller sine meninger om dette. Officersbladet ønsker uansett de nygifte lykke til med fremtiden og kommende familieførøkelse.

R TIL TJENESTE I KABUL

- Fellesbeordringen til INTOPS ga de opplevelser og erfaringer de ikke ville vært foruten.

**Tekst & Foto: Gunnar Lie Eide,
OTV Nord-Norge**

Jeg møter Asbjørn Stokke over en kopp kaffe på hans kontor. Jeg ser at hans avdeling har mange eksterne besøk denne dagen, eksterne besøk fra Internrevisjonen i Forsvaret, FST/PØS og Klynveld, Peat, Marwick og Goerdeler (KPMG) samt Deloitte. Disse aktørene bidrar til kompetanseheving ved FLA. Det er nødvendig med en høy kompetanse slik at FLA kan levere riktig lønn og godtgjørelser samt et avstemt lønnsmessig regnskap. Stokke forteller at slike eksterne besøk som «ser FLA i kortene» er en naturlig- og nødvendig del av den virksomheten som utføres ved FLA. Vi har god nytte av de innspill vi får gjennom en tosidig erfaringsutveksling i forbindelse med disse inspeksjonene, sier Stokke til Offisersbladet.

Etter at FLA ble etablert 1. august 2003, har avdelingen fått tilført mange nye oppgaver. Dette er oppgaver innen innkreving/avskrivning, sentral tids-administrator, avstemming lønnsregnskap, øket ansvar innen GOLF/DVU-relaterte oppgaver og nedleggelse av RSF. Dette er årsaken til at FLA øker antall tilsatte fra 41 til 45 personer fra 1. januar 2006, hvorav syv vil være offiserer. I tillegg vil FLA ha syv midlertidige stillinger som støtter FLA's arbeide innen avstemming. Disse videreføres ut 2006.

Stokke forteller videre at FLA alene ikke har mulighet for å få alt mht lønn til å stemme. Først må hver enkelt lønns-mottaker føre riktig og hjemlet arbeidstid i ESS. Deretter skal linjelederne kontrollere nøye før godkjenning. Avdelingen må ikke lønne flere enn de har i egen OPL. I tillegg må av og tilgang på personell være riktig ført i ORG 3, P3 og i SAP. Dette er et avdelingsansvar som er viktig å ta på alvor. Stokke roser personellmedarbeiderne ved forsvarrets avdelinger for god innsats. Det er de som på vegne av lønsmottakerne ringer og tar opp feil og problemer med lønn. Uten dem ville FLA's arbeide blitt vanskelig å gjennomføre.

For at personellmedarbeiderne skal være oppdatert har det vært arrangert fem kurs innværende år. Teknisk arrangør for disse kursene er Forsvarets Skolesenter og instruktørene kommer fra FLA. Dette er en god ordning for da møter vi kundene direkte og har mulighet for å sette standard på det faglige. Dessuten blir vi bedre kjent med kundene våre og det er alltid nyttig. I tillegg er det en avveksling og en motivasjon for våre ansatte. Denne kursrekken vil fortsette videre fremover.

*Kommandørkaptein Asbjørn
Stokke har brukt mye tid på å
legge forholdene til rette
for sine ansatte.*

RIKTIG LØNN

Forsvarets Lønnsadministrasjon (FLA) jobber systematisk for å gi oss riktig lønn til riktig tid. Sjef FLA, kommandørkaptein Asbjørn Stokke, har nå fått sine lønnsteam plassert i lokaliteter som er godt egnet for en utfordrende jobb med det vi synes skal være helt på topp, nemlig LØNN!

FLA har fire lønnsteam som har tildelt sine geografiske områder, og det er åtte medarbeidere på hvert team som sitter i lyse og åpne kontorlandskap. Stokke mener at etter en tøff start med mye overtid i dårlige tilpassende lokaler har FLA nå oppnådd et godt arbeidsmiljø i tidsriktige lokaler. Han har lagt vekt på sosialt samvær i forbindelse med den halvårlege oppsummeringen FLA har. Det er gjennomført en miljøundersøkelse i regi av Bedriftshelsetjenesten. Et oppegående AMU har utarbeidet tiltaksliste for å følge opp

miljøundersøkelsen for å rette på de forhold som er påpekt i forbindelse med undersøkelsen. Alt dette og mer til er helt nødvendig for å få en ny avdeling med nye oppgaver til å dra i samme retning.

På et av lønnsteamene får jeg en prat med Lillian Linaker. Hun forteller at ved oppstart på FLA var arbeidspresset meget høyt. I tillegg til at mye var nytt for de ansatte på FLA, var arbeidet preget av mange brukerfeil som måtte løses. Hun kan videre fortelle at dette har sakte men sikkert

Her ser vi lønnsteam B. Fra Venstre Elisabeth, Mariann, Gerd, Edel, Lillian og Rita

Lillian Linaker synes arbeidsplassen hennes har blitt bedre. Nå begynner det å gå seg til sier hun.

TIL RIKTIG TID

blitt bedre og at hun nå synes arbeidspresset er i ferd med å normalisere seg.

Hvis hun skulle vært etterpåklok på forsvarrets vegne ville hun nok ha hatt en mykere oppstart. Det ville ført til mindre etterarbeid med en rekke feil som oppsto grunnet stress og usikkerhet i mange ledd av forsvarrets organisasjon. For øvrig synes Lillian at lokalene til lønnsteamene stort sett er bra. Litt forstyrrelser blir det når mange prater i telefon, men etter hvert har en lært seg å stenge ute støy en ikke behøver å høre. Videre er det et sterkt ønske om nye

telefoner som gjør at en kan se hvem som har ringt og nye stoler med flere innstillinger.

I en etasje lenger ned jobber Sigrun Berg og Jørn Markussen, som er fagspesialister på lønn, noe som innebærer mye saksbehandling og svar på spørsmål i forbindelse med lønn og avtaleverk. De forteller om meget varierte spørsmål, og fortalte om utfordrende jobb hvor hver dag er forskjellig. Nesten alle saker løses etter å ha vært innom deres kontor. Ofte blir deres jobb som en problemløser mellom arbeidsgiver og ansatte. Også arbeidstaker-

organisasjonene er velkommen til å ta kontakt for å luften aktuelle problemstillinger.

Kommandørkaptein Asbjørn Stokke fulgte meg så ned til resepsjonen hvor Securitas holder kontroll. Han takket for besøket og jeg forlot FLA i Harstad litt klokere enn da jeg kom. Det er mange som bidrar, og som står på for at vi skal få rett lønn til rett tid. Vi er klar over at de ansatte ved FLA har jobbet seg gjennom en tøff tid og stadig møter nye utfordringer. Dere i FLA skal rett og slett vite at vi er takknemlige for den jobben dere gjør!

USIKKER FREMTID FOR NATO-HOVEDKVARTER I

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Component Command-Land HQ Madrid er opprettet for å kunne planlegge, koordinere og lede landbaserte større operasjoner der ett eller flere Korps deployeres. De er underlagt det fellesoperative hovedkvarteret i Napoli. Under hovedkvarteret i Napoli, finner vi også CC-Marine HQ Napoli/Italia og CC-Luft HQ Izmir/Tyrkia, som leder henholdsvis marine og luftoperasjoner.

Norge fikk fire stillinger i hovedkvarteret i Madrid, og har lojalt besatt alle fire stillingene. Eldste norske stabsoffiser er brigader Jens Thorsen, som sitter i ledergruppen. Oberstløytnant Tore Bade jobber med plan og policy(G5), major Remy Adolfsen med operasjoner (close battle/G3) og major Skjalg Romundset med overvåking/etterretning(G2). Felles for de alle er at de for en fireårsperiode skal delta i oppbyggingen av et operativt

hovedkvarter i Madrid, i et multinasjonalt arbeidsmiljø, med de kulturelle og språklige utfordringer det bringer med seg. Det er nemlig ingen hemmelighet at Syd-Europeisk kultur og arbeidsmetodikk ofte er totalt forskjellig fra hva vi er vant til. Dessuten har ikke alle offiserer fra Mellom- og Syd-Europa like lett for å uttrykke seg på engelsk, til tross for at dette er arbeidsspråket i alle NATO-staber.

Offisersbladet møtte bare tre av de motiverte stabsoffiserene, som alle har valgt å ta med sin familie til Madrid. Major Remy Adolfsen var ikke tilstede, fordi han hadde fått en tre måneders beordring til Afghanistan. Under samtalen kom det frem at de fleste synes den språklige utfordringen var stor, da spanjolene i Madrid svært sjelden snakker engelsk. Barna måtte gå på spansk-talende skoler, og det ble en tøff overgang fra det norske skolesystemet. Men til tross for dette, fikk vi en unison tilbakemelding på at de som

offiserer opplever en hverdag full av utfordringer og at de får verdifulle erfaringer i stabarbeid på et internasjonalt høyt nivå.

Det må imidlertid også sies at etter to dager i CC Lands hovedkvarter, med flere "office calls" og lange briefere, oppdaget jeg at det var flere ting som ikke var slik det burde være.

Her er noe jeg plukket opp:

1. De mottar tydeligvis få eller ingen styringssignaler fra Fellesoperativt Hovedkvarter i Napoli (ei heller oppdrag).
2. De må selv lage kriterier for godkjenning som fullt ut operativt hovedkvarter.
3. De blir nesten motarbeidet av korpserne i Europa, som mener at de er selvstendige korps under nasjonal kommando, og kan deployere og klare seg uten styring fra Madrid.
4. Den spanske generalløytnant og sjef for hovedkvarteret i Madrid, generalløytnant Iñigo PÉREZ NAVARRO forholder seg rolig,

I juni 2003 ble NATOs ledelse og allianselandenes forsvarsministre enige om en ny og mer strømlinjeformet kommandostruktur. Resultatet har nå blitt en reduksjon av antall hovedkvarter og staber på så vel strategisk, som operativt og taktisk nivå. Offisersbladet har besøkt de fire norske stabsoffiserene som jobber i Madrid, i det relativt nyetablerte hovedkvarteret for landoperasjoner (Component Command-Land HQ Madrid).

Oberstløytnant Tore Bade trives i Madrid og med jobben i CC Land HQ, men står også overfor en rekke tjenestelige utfordringer.

Brigader Jens Thorsen, tidligere stabssjef i Hærstaben, er eldste norske offiser i Madrid.

▼◀ NATOs generalsekretær Jaap de Hoop Scheffer og SACEUR general James L. Jones har nok hatt flere samtaler om NATOs fremtidige og reduserte kommandostruktur.

▼ Supreme Allied Commander Transformation, admiral Edmund P. Giambastiani har ansvaret for transformasjonen av NATOs organisasjon og kommandostruktur. Et svært omfattende og viktig arbeid.

MADRID

og ønsker ikke å profilere hovedkvarterets kapasiteter.

5. Planer og budsjettlovnader for bygging av helt nytt hovedkvarter er "lagt på is" (de holder pr i dag til i en eldre, men renovert militærleir).
6. Storbritannia har trukket ut sine stabsoffiserere fra Madrid. Danskene har ikke sendt mer enn 3 av 13 stabsoffiserer, og hovedkvarteret har totalt ikke mer enn litt over 50% av stillingene besatt.

Kilder Offisersbladet har snakket med i Norge, hevder at dette ikke er overraskende, da NATOs ledelse nok vurderer å fortsatt redusere antall kommandoledd innen NATO, og satse mer på NATOs spydspiss, nemlig NRF (NATO Reaction Force, og da implest korpsene). Det kan virke som om vertslandet Spania ikke er villig til å betale prisen for å ha et NATO Landhovedkvarter, og da kommer ikke NATO automatisk løpende med midler lenger.

Det er heller ikke alle deltagende land som er villig til å betale prisen (les: sende personell) for deltagelse på alle nivåer. Jeg sitter med en blandet følelse etter mitt besøk i Madrid. På den ene siden har jeg møtt dyktige og lojale norske stabsoffiserer, på en annen side lukter det av intern maktkamp innen et NATO, som nok ikke har funnet sin rette kommandostruktur enda. Offisersbladet ønsker imidlertid våre fire BFO-medlemmer og stabsoffiserer i Madrid lykke til videre med deres plikttoppfyllende arbeid, men spår samtidig at dette Landhovedkvarteret nok ikke kommer til å overleve lenge i det nye NATO.

PS! Det skal bemerkes at jeg på anmodning klarte å få med meg nesten 10 kg norske "Ola Potetlomper" med ned til Madrid. BFO sponset dette til et helnorsk arrangement som de norske familiene skulle arrangere.

Den spanske generalalløytnant og sjef for CC Land HQ Madrid, generalalløytnant Iñigo PÉREZ NAVARRO forholder seg rolig, og ønsker tilsynelatende ikke å profilere hovedkvarterets kapasiteter enda.

LITE NORSK FIRMA MED STORLEVERANSER TIL FORSVARET

For over to år siden, skrev Offisersbladet om ingeniøren og oppfinneren Thorleif Holm Glad og hans nystartede firma Merlin Design. På kjøkkenbordet hadde han utviklet en svært solid håndholdt lykt med teknologi, lysstyrke og batterilevetid langt utover det normale. Etter at Forsvaret også fattet interesse for denne lykten, tilpasset Merlin Design lykten og alt tilleggsutstyret med militære standarder og koblinger. Utstyret er nå NATO-kodifisert fra enkeltkomponenter til hele satser. Nå står Europa og Nord Amerika for tur.

Major Willy Fjelldal i FLO/Matrielldivisjon testet lykten og matriellsatsen ett år i Eritrea

Merlin Design har utviklet en spesiell koffert (Pelicase) for lagring og transport til lysutstyret. Det er blant annet utspart plass til lykt med lader, stativdeler, bærestyr, filtre, batteripakke, konvertere, lysforsterkningsutstyr.

Her er 2 Falconeye lykter monteret på systemets multifunksjonelle stativ.

FalconEye monteret på SoftMount for 12,7mm maskingevær. SoftMount for 12,7mm maskingevær er Vinhøgs produkt. Den ble opprinnelig utviklet av Merlin Design men er senere videreutviklet av Tronerud Engineering.

Av Einar Holst Clausen

Produksjon og salg skjøt fart etter at en dansk EOD avdeling hadde testet lykten (Falconeye). De tipset Forsvarets sanitet, som raskt fant ut at Falconeye lyktene monteret på de spesiellagede stativene, ga utmerkede lysforhold til blant annet akutt feltmessig kirurgi, der normal strømforsyning ikke er mulig. Merlin Design spesiallaget også et filter til å montere på lykten, som gir riktig "fargetemperatur", noe som er viktig under operasjoner. Nå har de også utviklet IR-filer, UV-filer og lysspredningsfiler. Nå har også mange andre avdelinger fattet interesse for denne Forsvarstilpassede lykten med alt ekstrautstyret. Utstyret er relativt kostbart,

men Sjøforsvaret og Kystvakten har allerede kjøpt inn til sammen 60 sett, Luftforsvaret 80 sett, ingeniørvåpnet over 70 sett, Forsvarets sanitet 40 sett, samt Hærens jegerskole som også har valgt Falconeye. Merlin Design er nå også inne på gjenkjøpsavtalen med fregattprodusenten IZAR/Navantia, og belysningsettet vil nå også havne i det spanske forsvaret.

Merlin Design har også fått testet belysningsettet i Afghanistan, og i ett år under svært tøffe forhold i Eritrea, der major Willy Fjelldal fra FLO/materielldivisjonen nylig tjenestegjorde. Rapporten som er skrevet sier at lykten og komponentene absolutt holdt mål, i fra 12 – 47 varmegrader i sand og gjørme fungerte lykten lytefritt. Bedre test kunne de kanskje ikke ha ønsket seg. Uansett, så er det

imponerende hva en kreativ elektroingeniør kan få til på kjøkkenbordet, og senere videreutvikle til et komplett system tilpasset Forsvarets behov. Bedriften drives fortsatt fra Holm Glad sitt private hjem på Oslo Vest, men selve produksjonen er satt bort. De elektroniske komponentene produseres i Trondheim av Innherred produkter, lykten støpes i Åndalsnes av Plasto, og selve sammensettingen foregår i Hønefoss hos Tronerud Ingeneering. Lykten er med andre ord et av de få helnorske produkter.

Offisersbladet ønsker Merlin Design lykke til videre, og unnlater ikke å bemerke at tilbakemeldinger sier at artikkelen i Offisersbladet i 2003, var med på gjøre lykten kjent, noe Offisersbladet er stolt av.

NYE VINGER TIL HERCULES

Når den ene maskinen blir ferdig neste sommer, får Luftforsvaret bruke C-130-en til det den er ment for - levere luftmakt. På bildet gjennomføres trening på innsetting av spesialstyrker, en av mange viktige oppgaver for Hercules-maskinen. Arkivfoto: Torbjørn Kjosvold, Forsvarets mediesenter

Brigader Lunde berømmer det viktig arbeidet som er gjort med å kartlegge det historiske bruksmønsteret på flyene. Arkivfoto: Kim Henning Bjorheim, FMS.

Fredag 25. november undertegnet Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) kontrakt om anskaffelse av ett vingesett til Luftforsvarets arbeidshest. – Et midlertidig tiltak for å løse en prekær situasjon sier brigader Morten Haga Lunde.

Av kaptein Thomas Bjørnholm/Flo
Foto: Forsvarets Mediesenter

Kontrakten har en verdi på 4,74 millioner amerikanske dollar og innebærer bytte av yttervingen til én av de seks Hercules flyene. Regjeringen la i statsbudsjettet opp til at ny ytterving skulle prioriteres i 2006. Hercules flyene har vært i tjeneste side 1969 og har deltatt i en rekke operasjoner i inn- og utland.

- Anskaffelsen av nye yttervinger har vært en utfordring fordi Lockheed Martin har stoppet produksjonen av vinger på de gamle Hercules flyene. Vi har derfor fulgt med i markedet for å finne brukte vinger med lav flytid og riktig bruksmønster, sier oberstløytnant Odd Arne Andreassen i FLOs systemstyringsavdeling.

Yttervinger er kritisk

Levetid på flyene beregnes ut i fra hvor mange timer et flyskrog kan fly og hvilket bruksmønster det har hatt og vil ha i fremtiden. På de norske Hercules-maskinene er yttervingen et spesielt kritisk området. Basert på informasjon fra produsenten Lockheed Martin ble det i

april 2005 innført tekniske- og operative begrensninger på flyene. Dette ble gjort for å ivareta flysikkerheten. Samtidig ble det igangsatt et omfattende arbeid med å rekonstruere bruksmønsteret.

- Jeg vil berømme både det tekniske og operative miljøet som har drevet detektivarbeid nesten 40 år tilbake i tid, sier luftoperativ inspektør brigader Morten Haga Lunde.

- Arbeidet er helt nødvendig dersom vi med stor sikkerhet skal kunne bestemme den faktiske levetid på flyene. Når dette arbeidet er ferdigstilt, kan man på nytt vurdere de tekniske og operative begrensningene. Det man allerede vet, er at nye vedlikeholdsintervaller må på plass. Dette vil på sin side øke kostnadene, men er nødvendig for å ivareta flysikkerheten og forlenge levetiden.

På bruksmarkedet

I oktober fikk Forsvaret presentert et tilbud på ett sett brukte yttervinger fra det kanadiske firmaet L-3 SPAR Aerospace. Etter godkjenning i Forsvarsdepartementet ble anskaffelsesprosessen igangsatt og kontrakt underskrevet. Yttervingene som er anskaffet er brukt i vel 2 000 timer og

vil etter montering holde ut levetiden på Hercules-maskinen.

- Over nyttår skal den aktuelle maskinen flys over til Canada. Her vil det gamle vingesettet bli demontert og erstattet. Arbeidet med å sette inn yttervingene vil starte i mai, og maskinen forventes operativ i løpet av sommeren 2006, forteller Andreassen.

Luftoperativ inspektør er ikke spesielt bekymret for at man måtte på bruktmarkedet for å få byttet yttervingene: - Jeg har stor tiltro til de vurderingene som Flo har gjort, dette er den eneste fornuftige løsningen inntil beslutningen om anskaffelse av nye fly er tatt.

Inspektøren håper nå at det blir frigjort midler til at flere av Hercules-maskinene kan få erstattet yttervingene.

Viktig for besetningene

- Selv om man nå får erstattet yttervingene på ett av flyene, vil alderen uansett påvirke den operative effekten. Både instrumenteringen og avionikken setter begrensninger på bruken av flyene. Vi får nå én maskin som gjør at vi kan begynne med operativ trening av besetningene, og får brukt flyet slik det er forutsatt, sier Lunde.

F-35 JOINT STRIKE

PROGRAM STATUS

Offisersbladet har vært i kontakt både skriftlig og muntlig med Lockheed Martin i USA og representanten i Norge for å få mer informasjon om status i produksjonen og utviklingen av JSF. Denne artikkel er skrevet ut ifra den informasjon som er mottatt fra USA og Norge.

Kilder: John A. Smith, F-35 Program Communications Manager, Lockheed Martin Aero og Per Bøthun, Daglig leder Nordic American AS.

I juni 2002 undertegnet Norge avtale med USA for å delta i «System Development and Demonstration» (SDD) fasen av «Joint Strike Fighter» programmet som varer til 2013. Åtte nasjoner - UK, Italia, Nederland, Tyrkia, Canada, Australia, Danmark og Norge - er partnere med USA, og alle har bidratt med store investeringer, nesten 25% av SDD fasens kostnad. Norge skal bidra med US\$ 125 millioner over ti år. F-35 JSF og F/A-22 Raptor, begge bygget av Lockheed Martin Aeronautics, er de eneste femte generasjons jagerfly i verden. F/A-22 vil bli erklært operativ i US Air Force i desember i år, mens første flytur av produksjonsversjonen av F-35 er planlagt i august 2006.

«BEST-VALUE» MODEL

F-35 JSF er konstruert og blir utviklet for å gi overlegne operative kapasiteter i henhold til fremtidens krav til en overkommelig pris. Flyet's avanserte design og motor, sofistikerte avionikk- og sambandssystemer, autonom vedlikehold, meget lave radarsignatur samt store ildkraft vil sikre at F-35 er det mest effektive, overlevelsedyktige og letteste understøttet jagerfly

noengang utviklet. Måten JSF programmet blir drevet på er forskjellig fra alle tidligere forsvarsprogram i USA. Fra starten av har programmet blitt utviklet med det for øyet at kostnadene skal være overkommelig, og en forretningsmodel er utviklet basert på prinsippet «best value».

Enkelt forklart, for å kunne bygge det nødvendige antall av neste generasjons jagerfly, forlanger den amerikanske regjering at forsvarsindustrien holder kostnadene nede. Lockheed Martin Aeronautics Company som er hovedkontraktør for JSF (sammen med Northrop Gruman og BAE Systems) har blitt pålagt av den amerikanske regjering til å gi kontrakter for delproduksjon til underleverandører som kan tilfredsstille spesifikasjoner og det prisnivået som den amerikanske regjeringen har beregnet. Formålet med «best-value» modellen forblir det samme: skaffe USA og partnerlandene et jagerfly til overkommelig pris med overlegne operative kapasiteter.

FORDELER SOM SDD PARTNER

Ved siden av forventet deltagelse i et industrielt forsvarsprogram som vil vare i tredivye år eller mer, er det andre store

fordeler for SDD partnerne. Dette omfatter:

- Et mål om full «tilbakebetaling» av SDD investeringen
- Representasjon i JSF programkontoret og nasjonale innspill til ledelsens avgjørelser
- Programbevilgninger for spesielle nasjonale krav (for Norge omfatter dette så langt; operasjoner på glatte runlebaner, Naval Strike Missile (NSM) og IRIS-T studier)
- Garantert levering av fly, før «ikke partnere»
- Fritak for utviklingskostnader (omkring US\$ 6 millioner per fly)
- Fremtidig utbytte på flysalg til «ikke partnere»

AVANSERTE OPERATIVE KAPASITETER

F-35 blir utviklet for å erstatte flere typer jagerfly, og av denne grunnen er det flere operative krav og tekniske systemer som må bygges inn i flyet og gjør det til en av de mest avanserte tekniske plattformer noengang utviklet. JSF vil erstatte F-16 og A-10 i USAF og være komplementær til F/A-22. Den vil tilfredsstille US Navy sine krav og erstatte F/A-18C/D og være komplementær til F/A-18E/F. Den vil tilfredsstille US Marine

FIGHTER:

Corps krav til «Short Take Off/Vertical Landing» (STOVL) og erstatte AV-8B Harrier og F/A-18C/D.

JSF vil i UK tilfredsstille kravene til deres nye «Future Joint Combat Aircraft», et supersonisk STOVL jagerfly til erstatning for Harrier flyene. Forsvarsministeren i UK, Geoff Hoon, har sagt, «The Joint Strike Fighter will not simply replace the Harrier. It will give the UK an aircraft that can take off from an aircraft carrier and provide the agility of a light fighter with the punch of a bomber. But simply, it will be the best aircraft of this type in the world.»

Det er tre varianter av JSF som blir utviklet; F-35A, Conventional Take Off and Landing (CTOL), F-35B STOVL og F-35C (CV) hangarskip varianten. De tre variantene har ca 80% felles deler og systemer. Teknologien utviklet for F-35 representerer et stort sprang i kapasitet over dagens jagerfly, spesielt på områdene lav radar-signatur eller «stealth», integrering av alle sensorer og flygerens situasjonsforståelse, lastekapasitet og rekkevidde med internt brennstoff. I samsvar med «best value» forretnings modellen er mye av teknologien utviklet for F/A-22 benyttet og videreutviklet

i JSF programmet. Avionikken i F-35 vil bli den mest avanserte i verden. Radaren er av typen «Active, Electronic-Scanned Array Radar» som er i stand til å oppdage og følge alle typer mål samtidig samt klassifisere målene. Flyet vil ha bygget inn i skroget infrarødt sensor system, elektrooptisk søke og målsystem samt laser målbelysnings-system, videreutviklet fra Panterapoden som F-16 bruker i dag. Videre får JSF et «Distributed Aperature System» som gir flygeren full spherical dekning på hjelmvisiret mot alle trusler. JSF har ikke «Heads Up Display» da all slik informasjon vil være på hjelmvisiret.

Kapasitetene for å overvåke og samle informasjon som kan overføres via satellitt-samband eller andre kommunikasjonsmidler i sann tid samt F-35 rekkevidde på internt brennstoff, to og en halv gang lengre enn F-16, gjør flyet meget anvendbart for å hevde Norges suverenitet ikke minst i nordområdene.

F-35 JSF PROGRAMMET I DAG

Som de fleste avanserte teknologi programmer har også JSF programmet hatt sine utfordringer. I 2004 ble det klart at

STOVL versjonen ville bli for tung til å møte de operative kravene til å lande vertikalt med 5000 pund våpenlast etter endt oppdrag. Fem hundre ingeniører ble satt på saken og ett år senere var flyets planlagte vekt redusert med de nødvendige 3000 pund. Planene for alle tre variantene tilfredsstiller eller er bedre enn kravene til ytelser. Det amerikanske Forsvarsdepartementet godkjente i september i år revidert fremdriftsplan for hele programmet med kritisk gjennomgangs tidspunkt, første flyturer og milepeler for alle variantene, samt «Low Rate Initial Production» (LRIP).

Den første serieproduserte F-35A er i dag på god vei mot første flytur i august 2006. Sammensetningen av hoveddelene startet i mai i år ved Lockheed Martin Aeronautics Company i Forth Worth, Texas. Vingene og fremre del av flykroppen bygges av Lockheed Martin og disse delene ble satt sammen med senterdelen av kroppen, bygget av Northrop Gruman i California. Litt senere ble bakre del av kroppen, bygget av BAE Systems i England montert. Alle delene veide litt under beregnet vekt. Elektrisk strøm ble etter planen tilkoblet flyet 7. september og alt virket. Ved sammen-

koblingen av hoveddelene var det 20 000 elektriske tilkoblingspunkter som skulle fungere. Kun fem trengte mindre justeringer. Dette viser nøyaktigheten i moderne teknologisk produksjon.

I SDD fasen skal det bygges 22 fly for testing og utvikling. Femten av disse skal brukes til flytesting, resten til bakketesting inkludert evaluering av radar signaturen. Den første LRIP starter i 2006 og varer i tre år. Fem F-35A skal bygges. I de påfølgende år fram til 2012 vil en ny LRIP serie starte med jævnt økende antall fly inntil mer enn 500 fly er produsert i denne fasen. «Full Rate Production» vil starte mot slutten av LRIP fasen, og flyene vil bli bygget på et samleband tilsvarende moderne bil produksjon med opp til 20 fly produsert i måneden.

FREMTIDIG PRODUKSJON OG PRIS

Det amerikanske Forsvarsdepartementet planlegger å kjøpe 2443 JSF; 1763 CTOL til USAF og 680 totalt STOVL og CV til Marine Corps og Navy. Basert på denne anskaffelsen har den amerikanske regjering beregnet en gjennomsnitt pris, «Unit Recurring Flyaway Price» (URFC), på \$45 millioner for

CTOL versjonen, mens STOVL og CV er beregnet til å koste mellom \$55 og \$60 millioner. Fly utenom til eksport vil bidra til å senke prisene. UK har planlagt å kjøpe 150 STOVL, mens de andre partner landene nå er i en fase hvor de vurderer sitt behov.

Israel og Singapore har en egen avtale med USA for å følge utviklingen i programmet. I tillegg har Belgia, Hellas, Japan, Korea, og Spania vist interesse for JSF. Det er forventet eksport av mer enn 1000 JSF.

PRODUCTION, SUSTAINMENT, AND FOLLOW-ON DEVELOPMENT (PSFD) MEMORANDUM OF UNDERSTANDING (MOU)

For å planlegge FRP på en tilfredsstillende måte krever den amerikanske regjering at partner nasjonene undertegner PSFD MOU innen utgangen av 2006. Det må understrekes at en slik signering ikke er en forpliktelse til å kjøpe JSF. En viktig del av PSFD er at hvert land må angi antall fly det eventuelt ønsker å kjøpe samt en leveringsprofil. Hver partner vil måtte betale en «fair share» av utviklingskostnadene. Kostnadene vil deretter bli fordelt proporsjonalt i forhold til hva den enkelte partner planlegger å kjøpe.

Formelle forhandlinger vil begynne i 2006 og avsluttes innen sommeren slik at de enkelte land har resten av året til intern behandling.

OPPSUMMERING

F-35 JSF programmet fortsetter på en stø kurs. Dette meget kompliserte høyteknologiske programmet for å utvikle et femte generasjons jagerfly bruker en helt ny tilnærming, «the best value» forretningsmodell for å holde kostnadene under kontroll. F-35 JSF er en nøkkelplattform i utviklingen av et moderne nettbasert nasjonalt forsvar samt for deltagelse i internasjonale operasjoner.

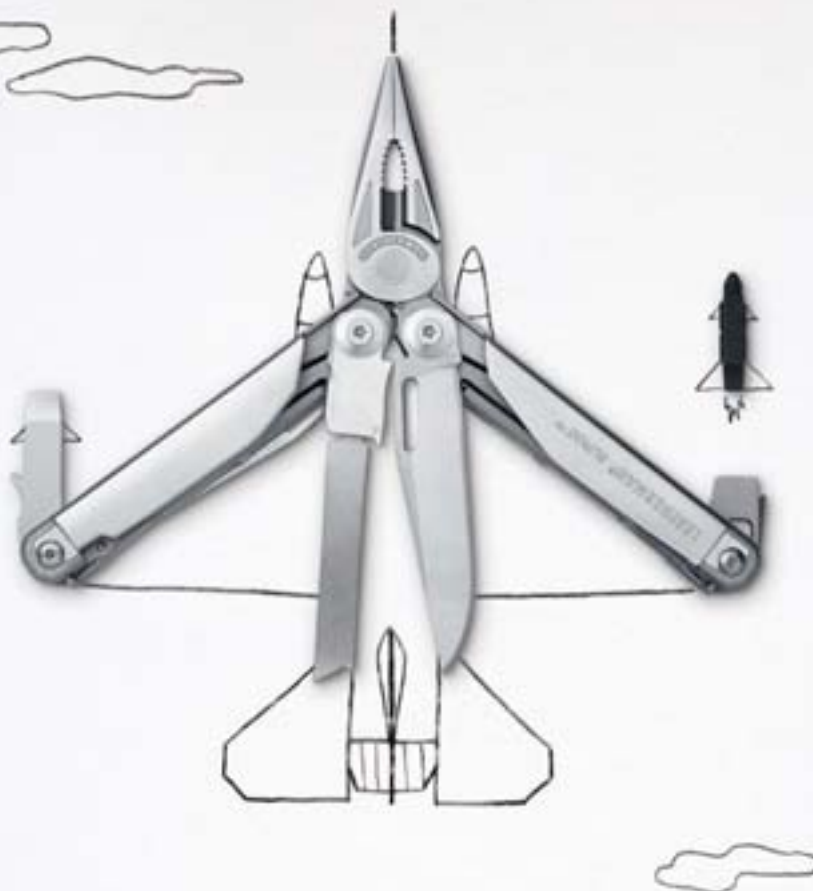
F-35 JSF med sine avanserte innebygde overvåknings- og kommunikasjonssystemer passer meget bra for Norges forsvar. Flyets lange rekkevidde og lave radar signatur med intern våpenlast gjør det ypperlig egnet til å hevde Norges suverenitet, spesielt i nordområdene.

Nå er det opp til politikerne å avgjøre om Forsvaret skal få lov til å velge fra øverste hylle til en, i denne sammenheng, rimelig pris, når framtidens jagerfly skal velges.

holst.clausen@bfo.no

Nyhet!

LEATHERMAN.COM

WHAT DO YOU SEE IN THE NEW LEATHERMAN?

Den nye Leatherman Surge er en høytflygende problemløser. Dette er den kraftigste tangen som Leatherman noensinne har laget – dette er verktøyet som tåler det meste. Surge bombarderer deg med innovative løsninger; bl.a. en bladveksler og to bitholdere som gjør at du kan skreddersy ditt verktøy slik du selv ønsker det. I tillegg er alle verktøyene låsbare, den har komfortable håndtak og du har enkel tilgang til fire utvendige verktøy som vil hjelpe deg gjennom de tøffeste oppdragene. Surge multiverktøy fra Leatherman – en god partner å ha i felten.

 LEATHERMAN
Now you're ready.™

Norges autoriserte importør:

Trygve Alm AS

Trygve Alm as | Postboks 2806 Tøyen | 0608 Oslo | Telefon 22 57 50 50
Telefax 22 57 50 51 | post@trygvealm.no | www.trygvealm.no

Bergans

OF NORWAY

**Leverandøren av bekledning, telt,
soveposer, vester og ryggsekker
til spesialenheter verden over**

Bergans Fritid AS, Loesmoen
Box 293, 3301 Hokksund
Tlf: 32 25 25 00
Fax: 32 25 25 10
marked@bergans.no
www.bergans.no